

[Γ.Α.Φ. CD 10-Φάκελος 1]
RL7-463

Ο φάκελος με τον κωδικό **RL7-463** περιέχει στρατιωτικό έγγραφο, **80** σελίδων συνολικά, που εκτείνονται χρονικά από **15.4.1941** έως **1.6.1941**. Αφορά στην Κρήτη.

Σελίδα 1 (περίληψη)

Σελίδα αναγράφοντας «Υπουργείο Πολεμικής Αεροπορίας» και «Κρήτη 1941».

Σελίδα 2 (περίληψη)

Εμπροσθόφυλλο απόρρητου φακέλου του 4ου Αεροπορικού Στόλου με τον τίτλο «Στρατιωτική Έκθεση Κρήτη».

Σελίδα 3 (περίληψη)

Πρώτη σελίδα της εν λόγω Στρατιωτικής Έκθεσης (αντίγραφο), με ημερομηνία 28.11.1941.

Αφορά στο περιεχόμενο αυτής.

Σελίδες 4-80 (μετάφραση-περίληψη)

Έκθεση «Κρήτη»

A) Προετοιμασίες

1) Η σημασία της Κρήτης (συν. 1) οδήγησε τον 4ο Αεροπορικό Στόλο να ανακινήσει το ζήτημα κυρίευσης της νήσου, ως πέρας των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Κατόπιν συνεχών διαβουλεύσεων μεταξύ αρχηγού Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας, αρχηγού Γενικού Επιτελείου 4ου Αεροπορικού Στόλου, αρχηγού Επιτελείου 11ου Αεροπορικού Σώματος και του διοικητή 7ης Μεραρχίας Αεροπορίας-υπαγόμενη ήδη στο Στόλο- ετέθη για πρώτη φορά επί τάπητος η πρόθεση να καταληφθεί η Κρήτη με την επέμβαση του 11ου Αεροπορικού Σώματος και κατατέθηκε η σχετική εισήγηση, στις 15.4.1941, στον στρατάρχη από τον διοικητή Στόλου, για την έξοδο στον νοτιοανατολικό χώρο

Ενώ οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, βρίσκονταν ακόμα σε εξέλιξη, δόθηκε στις 20.4.1941 εντολή από τον στρατάρχη στον ασκώντας διοικητικά καθήκοντα αντιπτέραρχο του 11ου Αεροπορικού Σώματος, υπό την παρουσία του αρχηγού Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας, να προβεί σε εισήγηση και στις 21.4.1941 έλαβε τη συγκατάθεση του Φύρερ και Ανωτάτου Διοικητή Γερμανικού Στρατού περί πραγματοποίησης κυρίευσης της Κρήτης. Στον Αεροπορικό Στόλο ανατέθηκε από τον στρατάρχη η διεξαγωγή επιχειρήσεων και εντάχθηκαν εκεί τα αντίστοιχα τμήματα Στρατού Ξηράς και Πολεμικού Ναυτικού.

2) Η προετοιμασία και πραγματοποίηση της «Επιχείρησης Κρήτη» προσέκρουσε σε ασυνήθιστες δυσκολίες. Έπρεπε να ξεπεραστούν σε όλους τους τομείς, σε σύντομο χρονικό διάστημα, με ελάχιστα μέσα και μέσω όλων των ειδών αυτοσχεδιασμούς.

α) Η κυρίευση της νήσου έπρεπε να πραγματοποιηθεί στο χρονικό διάστημα μεταξύ της λήξης της Ελληνικής Εκστρατείας και της έναρξης μιας νέας, της οποίας έχουν καθοριστεί οι ημερομηνίες.

β) Η δραστηριοποίηση των αεροπορικών μονάδων εξαρτιόταν από την ήδη υφιστάμενη, βρισκόμενη την περίοδο αυτή υπό την κατοχή μας, κακή και με λιγοστή διαθέσιμη δύναμη οργάνωση εδάφους. Πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το συνημμένο 2, λαμβανομένου υπ' όψιν το βάθος των εντυπώσεων. Επειδή όλο το βρισκόμενο στη

διάθεση του διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας και Αεροπορικού Στόλου δυναμικό, φάλαγγες κ.ο.κ είχε δεσμευθεί για την προετοιμασία της νέας εκστρατείας, ήταν μια βελτίωση της υπάρχουσας οργάνωσης εδάφους στην Ελλάδα σε πολύ περιορισμένο πλαίσιο δυνατή (αιχμάλωτοι κ.ο.κ)

γ) Ο εφοδιασμός σημειώνονταν κυρίως δια θαλάσσιας οδού, επειδή δεν μπόρεσε να κατασκευαστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα σιδηροδρομικό δίκτυο. Αναφορικά με τις δια θαλάσσης μεταφορές, υπήρχε έλλειψη σε διαθέσιμα πλοία, στην αναγκαία προστασία θαλάσσιων οδών και στην επάρκεια λιμένων. Παρόλα αυτά, ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης-καταπιανόμενος ακούραστα με όλα τα καθήκοντά του- ξεπέρασε τις δυσκολίες και κατόρθωσε να δημιουργήσει και να διατηρήσει μια θαλάσσια οδό ,ως βάση εφοδιασμού. Ο ανεφοδιασμός καυσίμων στα αεροσκάφη δημιουργούσε τις μεγαλύτερες δυσκολίες, επειδή ο διαθέσιμος στόλος των τάνκερ ήταν πολύ περιορισμένος και εν μέρει, δεν σημειώνονταν μια διάθεση αυτών κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων.

Ο διαθέσιμος χώρος στις φάλαγγες ήταν λιγοστός και το εν λόγω χρονικό διάστημα, ενισχυμένες από τις φάλαγγες 12ης Στρατιάς, επαρκούσε στη μεταφορά εφοδιασμού από τα λιμάνια στα αεροδρόμια.

Η μεταφορά εφοδιασμού από αέρα ήταν αδύνατη, επειδή όλα τα διαθέσιμα Ju 52 ήταν απαραίτητα για τις επείγουσες αποστολές του αεροπορικού σώματος και για την πραγματοποίηση της ίδιας της επίθεσης.

δ) Οι υφιστάμενες δυσκολίες στη διαβίβαση πληροφοριών σε μεγάλης απόστασης εμπόλεμους χώρους, στους οποίους έπρεπε εκ νέου να στηθεί το δίκτυο, δεν μπόρεσαν, με τις λιγοστές διαθέσιμες δυνάμεις και μέσα, να ξεπεραστούν πλήρως. Τα Συντάγματα Πληροφοριών του στόλου ήδη απασχολούνταν σε άλλο μέτωπο και δεν μπορούσαν να μετακινηθούν εδώ.

ε) Στη διάθεση των υπηρεσιών Εδάφους είχαν τεθεί μόνο 3 διοικήσεις Στρατιωτικών Αεροδρομίων 8ου Σώματος Αεροπορίας. Σε κάθε μονάδα μεταγωγικών μπόρεσε διατεθεί μισός λόχος Διαχείρισης Αερολιμένος. Στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν υπήρχε μια αρμόδια καθήκοντων Διοίκηση Αερολιμένων ή ένα Επιτελείο Ειδικού Σκοπού. Τα ίδια Αεροπορικά Σώματα έπρεπε να αναλάβουν τα αντίστοιχα καθήκοντα. Ο ανώτατος επικεφαλής σχηματισμών του αεροπορικού στόλου τέθηκε ως επικεφαλής Ανεφοδιασμού.

στ') Τα συμμετέχοντα Επιτελεία Διοίκησης είχαν συγκεντρωθεί στην Αθήνα, η προσωπική επαφή είχε, εξαιτίας αυτού, κατά πολύ διευκολυνθεί: οι προφορικές διαταγές προωθούνταν κατά τη μεταβαλλόμενη κατάσταση τάχιστα, αντικαθιστώντας τις γραπτές εντολές και διευκολύνθηκε επίσης η προετοιμασία και εκτέλεση μέσω της παρουσίας του Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας στο διοικητήριο 4ου Αεροπορικού Στόλου. Οι αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας για όλους τους τομείς μπόρεσαν, κατ' αυτόν τον τρόπο, να προωθηθούν σε συντομότερο χρονικό διάστημα.

Οι υπάρχουσες ασυνήθιστες δυσκολίες ξεπεράστηκαν, την 19.5, χάρη στην απρόσκοπτη και ακούραστη συνεργασία των Επιτελείων Διοίκησης, Διαβιβάσεων και Εφοδιασμού του Ανώτατου Διοικητή Στρατού 12, Ναύαρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης και των μονάδων 4ου Αεροπορικού Στόλου.

B) Προετοιμαζόμενα μέτρα έως την έναρξη της επίθεσης (20.5.1941)

1) Το 8ο Σώμα Αεροπορίας ανέλαβε το συγκεκριμένο διάστημα, παράλληλα με την ανασύσταση ετοιμότητας επέμβασης και την σε τελικό στάδιο πραγματοποίηση συγκέντρωσης δυνάμεων, τα παρακάτω ανατιθέμενα καθήκοντα:

α) Προστασία της διαδρομής των δικών μας πλοίων εφοδιασμού μέσω μιας σε στενά πλαίσια ασφάλισης αυτών από επιθέσεις υποβρυχίων και μιας ευρύτερου πλαισίου καθώς και την τρέχουσα αναγνώριση όλης συνολικά της θαλάσσιας περιοχής για τον εντοπισμό και καταπολέμηση εχθρικών ναυτικών δυνάμεων.

2) Τρέχουσα επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής Κρήτης και πραγματοποίηση επιθέσεων εναντίων εμφανιζόμενων πλοίων μεταφοράς και πολεμικών.

3) Προετοιμαζόμενες επιθέσεις εναντίων της ίδιας της Κρήτης:

α) σε πλοία στον Κόλπο της Σούδας, ιδιαίτερα εναντίων πολεμικών πλοίων, ως προς την εξουδετέρωση της άμυνας αυτών για τις ακολουθούμενες αεραποβατικές επιχειρήσεις.

β) Επιθέσεις εναντίων της οργάνωσης εδάφους, για την καταστροφή των εκεί βρισκόμενων πολεμικών αεροσκαφών.

γ) Επιθέσεις σε διακρινόμενες Α/Α θέσεις, για την αποδυνάμωση της εκεί δραστηριοποιούμενης άμυνας.

Το Αεροπορικό Σώμα έφερε κατά υποδειγματικό τρόπο εις πέρας, τα ανατιθέμενα καθήκοντα:

27 πλοία βυθίστηκαν ή υπέστησαν ζημιές στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα,

34 αεροσκάφη κατερρίφθησαν ή κατεστράφησαν στο έδαφος,

20 επιπλέον αεροσκάφη υπέστησαν σημαντικές ζημιές.

Εξαιτίας των κτυπημάτων αυτών αναγκάστηκε ο εχθρός, όπως αργότερα αποδείχθηκε, να αποσύρει άμεσα, πριν την 20.5, τις αεροπορικές του δυνάμεις από την Κρήτη, με εξαίρεση κάποια αεροσκάφη.

2) Το 11ο Σώμα Αεροπορίας ανέλαβε τη συγκεκριμένη χρονική φάση τη μετακίνηση των στρατευμάτων για την «Επιχείρηση Κρήτη», όπως ακολουθεί:

α) Ο κύριος όγκος της 7ης Μεραρχίας μετακινήθηκε σιδηροδρομικώς από Γερμανία προς Αραδ και Craïona και από εκεί οδικώς μέσω Σόφιας και Θεσσαλονίκης, αφίχθη στον χώρο ετοιμότητάς του, στην Αττική (περίπου 1.600 χλμ) και ενώθηκε με τα βρισκόμενα στην Κόρινθο τμήματα της Μεραρχίας.

β) Η σχεδιαζόμενη μεταφορά της 22ης Μεραρχίας Πεζικού από Βουκουρέστι προς Αττική δεν πραγματοποιήθηκε. Στο 11ο Σώμα Αεροπορίας υπάχθηκε, ως εκ τούτου, η βρισκόμενη ήδη στην Αττική ενισχυμένη 5η Ορεινή Μεραρχία και από εκεί διατάχθηκε η αεραπόβαση.

γ) Ο κύριος όγκος των υπαγόμενων στο 11ο Σώμα Αεροπορίας μεταγωγικών δραστηριοποιούταν κατά τη διάρκεια της εκστρατείας στην Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα για καθήκοντα εφοδιασμού και υπήρχε η ανάγκη συντήρησης αυτών. Κατόρθωσε να πραγματοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, από 2. έως 12.5.1941, χάρη στην πλήρη δραστηριοποίηση των χώρων κατασκευής και συντήρησης αεροσκαφών στην επικράτεια του Ράιχ και στην απόλυτα συνειδητοποιημένη συνεργασία του επικεφαλής σε θέματα στρατιωτικής εκπαίδευσης, ο οποίος έθεσε τα καθήκοντα του σε δεύτερη μοίρα.

Η συγκέντρωση του 11ου Σώματος Αεροπορίας ολοκληρώθηκε στις 14.5.

3) Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Ο ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης είχε, παράλληλα με την πραγματοποίηση θαλάσσιου εφοδιασμού, ως καθήκον την προετοιμασία των αναγκαίων μετακινήσεων πλοίων για τη μεταφορά βαρύ οπλισμού και την ανάληψη εφοδιασμού της Κρήτης. Συγκεντρώθηκαν:

α) Δύο μοίρες βενζινάκατων, από τα λιγιστά ακόμα διαθέσιμα στον ελλαδικό χώρο σκάφη, για να μεταφέρουν ως πρώτες βαρύ οπλισμό και εφοδιασμό στην Κρήτη.

β) Δύο μοίρες ατμόπλοιων για τη μεταφορά επιπλέον βαρύ οπλισμού, Α/Α πυροβόλων και τεθωρακισμένων καθώς και την ανάληψη του τρέχοντος εφοδιασμού της Κρήτης από θάλασσα.

γ) Γερμανικές και ιταλικές δυνάμεις για τον εντοπισμό ναρκών στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης, στους χώρους ελλιμενισμού των δικών μας πλοίων και στον Κόλπο της Σούδας.

4) Δραστηριοποίηση Α/Α Πυροβολικού

Α) Προστασία με τις διαθέσιμες δυνάμεις:

αα) στην οργάνωση εδάφους της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας,

αβ) λιμάνια Πειραιά και Πάτρας,

αγ) Διώρυγα της Κορίνθου

αδ) μετακινούμενα προς την Κρήτη πλοία,

αε) στις νέο-καταλαμβανόμενες βάσεις στην Κρήτη.

Β) Για τα καθήκοντα του 11ου Σώματος Αεροπορίας (προστασία μετακινούμενων πλοίων και των νέο-καταλαμβανόμενων βάσεων στην Κρήτη) έχουν διατεθεί:

βα) Η 2η μοίρα Συντάγματος Εκπαίδευσης Α/Α Πυροβόλων σε δίτροχη βάση για κινητή επέμβαση στη Κρήτη.

ββ) Η μονάδα Ελαφρών Α/Α Πυροβόλων 73 της 5ης Ορεινής Μεραρχίας για την προστασία των βάσεων στους χώρους απόβασης.

βγ) Η μοίρα Α/Α Πολυβόλων 609.

βδ) 2 Βαριές και 1 Ελαφριά Πυροβολαρχία του 201ου Συντάγματος Α/Α Πυροβολικού για την προστασία του Κόλπου της Σούδας.

Γ) Η προστασία των υπολοίπων στόχων στην ελληνική ενδοχώρα απορρέει από το συνημμένο έγγραφο 3. Οι βρισκόμενες στη διάθεση του 4ου Αεροπορικού Στόλου δυνάμεις (201ο Σύνταγμα Α/Α με 3 μεικτές μονάδες χωρίς 2 Βαριές και 1 Ελαφριά Πυροβολαρχία) ενισχύθηκαν από τον Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας, Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού 12.

5) Παράλληλα, από την 12η Στρατιά κατελήφθησαν τα παρακάτω σπουδαία για την «Επιχείρηση Κρήτη» νησιά και οχυρώθηκαν από την Πολεμική Αεροπορία: Κύθηρα, τα Αντικύθηρα ως βάσεις Α/Α Πυροβόλων, η Μήλος για τη μετακίνηση πλοίων εφοδιασμού και ως βάση Αεροσκαφών Έρευνας και Διάσωσης, η Κάρπαθος για τη ρίψη Αλεξιπτωτιστών και βάση Αεροσκαφών Καθέτου Εφόρμησης.

6) Ο εχθρός είχε, πριν την αποχώρησή του, οργανώσει στην Ελλάδα ένα πυκνό δίκτυο κατασκοπείας. Μέσω αυτού και αναγνώρισης από αέρα είχε κατατοπιστεί αναφορικά με την επάνδρωση των ελληνικών αεροδρομίων και τις μετακινήσεις πλοίων. Ολονύχτιες επιθέσεις με βομβαρδισμό εναντίων των εντοπισμένων γερμανικών προετοιμασιών δεν απέδωσαν κανένα σημαντικό αποτέλεσμα.

Γ) Προβλεπόμενη υλοποίηση

Α) Αναφορικά τον τρόπο υλοποίησης υπήρχαν 3 δυνατότητες:

α) Πρόταση του 4ου Αεροπορικού Στόλου:

κατάληψη του δυτικού τμήματος της Κρήτης (από το Μάλεμε έως τα Χανιά) και κυρίευση της νήσου μέσω προέλασης αμφοτέρων Μεραρχιών από δυσμάς προς ανατολάς.

(περίληψη) Καταγράφονται πλεονέκτημα (όπως: απόλυτη αριθμητική υπεροχή σε έναν χώρο, προστασία των Αλεξιπτωτιστών από το 8ο Σώμα Αεροπορίας) και μειονεκτήματα αυτής. (όπως: σκληρές και δύσκολου χαρακτήρα μάχες στα ορεινά).

(μετάφραση) β) Πρόταση του 11ου Σώματος Αεροπορίας:

Ταυτόχρονη κατάληψη μέσω απόβασης σε 7 σημεία της νήσου, μεταξύ των οποίων Μάλεμε, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο.

(περίληψη) Καταγράφονται πλεονεκτήματα (όπως: άμεση κυρίευση της νήσου) και μειονεκτήματα (όπως: αδύναμες δυνάμεις απόβασης, μη υποστήριξη από το 8^ο Σώμα Αεροπορίας σε όλα τα σημεία) αυτής.

(μετάφραση) γ) Οδηγία του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας:

Βαθμιαία κυρίευση της νήσου με κατάληψη των 4 σημαντικότερων σημείων, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρη προστασία μέσω του 8ου Σώματος Αεροπορίας και μάλιστα πριν το πρωί στο δυτικό τμήμα (Μάλεμε και Χανιά), εδώ ως κέντρο βάρους και το απόγευμα στο ανατολικό τμήμα (Ρέθυμνο και Ηράκλειο).

(περίληψη) Κατόπιν, αναφέρονται οι στόχοι της εναέριας αναγνώρισης, η δύναμη των συμμαχικών στρατευμάτων, η τακτική άμυνας των Άγγλων μέσω αναφορών συνδέσμων, πρακτόρων, συστηματικής ανάκρισης των αιχμαλώτων και περιγραφή της εικόνας της νήσου.

(μετάφραση) 2) Η έχοντας προκύψει εικόνα του εχθρού έδειξε:

α) Ύψιστης σημασίας λιμάνι στην Κρήτη με λιγοστή επάνδρωση, με πολεμικά πλοία και με ισχυρή, συχνά εναλλασσόμενη, παρουσία εμπορικών πλοίων, είναι ο Κόλπος της Σούδας. Κατά τα άλλα, περιορισμένες δυνατότητες απόβασης στο Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Κόλπο του Μιραμπέλλου, Ιεράπετρα και Κόλπο της Μεσσαράς.

β) Χρήσιμα αεροδρόμια, διαθέτοντας διαδρόμους τροχοδρόμησης πλησίον του Μάλεμε και Ηρακλείου. Ένα περιορισμένου μεγέθους αεροδρόμιο πλησίον του Ρεθύμνου. Χρήση των αεροδρομίων από κατά μέσο όρο 25 έως 40 αεροσκάφη, κυρίως καταδιωκτικά και ορισμένα μαχητικά.

γ) Ισχυρή αντιαεροπορική άμυνα στην ευρύτερη περιοχή των Χανίων, τόσο στον Κόλπο της Σούδας όσο και πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε, πλησίον του Ρεθύμνου και Ηρακλείου.

δ) Εκτιμώμενη δύναμη της νήσου, σύμφωνα με μαρτυρίες πρακτόρων και αιχμαλώτων, περίπου μια Μεραρχία και τμήματα ερχόμενα από την ηπειρωτική Ελλάδα.

Η τρέχουσα επιτήρηση κίνησης των πλοίων προς και από την Κρήτη δεν έδωσε κάποια ξεκάθαρη εικόνα, εάν επρόκειτο δηλαδή για κινήσεις διέλευσης ή μεταφορές εφοδιασμού. Μια άμεση παρατήρηση κίνησης νηοπομπών στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτη ήταν αδύνατη, επειδή οι κινήσεις πλοίων από και προς τον Κόλπο της Σούδας και γενικά στον θαλάσσιο χώρο της Κρήτης, σημειώνονταν κατά τη διάρκεια της νύχτας.

ε) Η στάση του πληθυσμού της Κρήτης κρίνονταν ως ασαφής. Αναμένονταν να τύχουν των ιδίων ευνοϊκών όρων, όπως στον υπόλοιπο ελληνικό πληθυσμό που έδειξε τη συμπάθεια του στις δυνάμεις του Άξονα, σε περίπτωση μιας τουλάχιστον ουδέτερης συμπεριφοράς.

στ) Δεν εντοπίστηκαν, παρά τη λεπτομερή κατασκοπεία με φωτογραφίες, σημαντικά οχυρωματικά έργα. Ήταν μόνο μέσω αναφορών εμπίστων γνωστό, ότι υπήρχαν φυσικές σπηλιές και χρησιμοποιούνταν ως αποθηκευτικοί χώροι.

ζ) Η διαμόρφωση εδάφους της νήσου περιορίσε την απόβαση αλεξιπτωτιστών και αερομεταφερόμενων μονάδων στα 3 σημεία των βορείων ακτών, στα οποία βρίσκονταν

αεροδρόμια. Εδώ, υπολογίζονταν ισχυρή αντίσταση, επειδή στο σημείο αυτό βρίσκονταν οι θέσεις κλειδιά της νήσου.

Η συγκεκριμένη εκτίμηση για τον εχθρό δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ισχύουσες συνθήκες, βασιζόμενη στο γεγονός ότι οι Άγγλοι είχαν ξεκινήσει, ήδη από πολύ νωρίς, πολύ πριν την έναρξη των γερμανικών επιχειρήσεων στον χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μια μεγάλης κλίμακας αποπεράτωση και βελτίωση των οχυρωματικών υποδομών της νήσου, έχοντας πλήρως κατανοήσει περί μιας καλής κάλυψης των ενισχύσεων εδάφους. Σε τμήμα, όπου σύμφωνα με φωτογραφίες βρίσκονταν εκεί διακρινόμενες αντιαεροπορικές θέσεις, επρόκειτο για παραπλανητικές, ενώ οι πραγματικές θέσεις δεν είχαν εντοπιστεί.

Οι, τις περισσότερες φορές σε μεγάλο βαθμό, αντιφατικές πληροφορίες των συνδέσμων δεν μπόρεσαν να δώσουν στο σύντομο διαθέσιμο χρονικό διάστημα καμία ξεκάθαρη εικόνα.

Η Αγγλία διέθετε την ακράδαντη θέληση να υπερασπιστεί την Κρήτη, να την κρατήσει και όπως έδειξε η έκβαση των επιθέσεων, αμύνθηκε πολύ σκληρά και δεν απέφυγε την ανάμιξη των ναυτικών δυνάμεων αυτής.

Στην Αγγλία ήταν γνωστό, ότι μια επίθεση στην Κρήτη θα μπορούσε να σημειωθεί μόνο ως αεραποβατική επιχείρηση. Η άμυνα ήταν, αντιστοίχως, λεπτομερώς προετοιμασμένη. Γύρω από τα αεροδρόμια και σε όλες τις πιθανές θέσεις, όπου θα πραγματοποιούνταν πιθανότατα απόβαση, είχαν δημιουργηθεί, προς όλες τις πλευρές ικανές προς υπεράσπιση βάσεις. Είχε δοθεί ιδιαίτερη αξία στην επίδραση του βαρύ οπλισμού εναντίων των αεροδρομίων.

Η δύναμη της νήσου ήταν βασικά ισχυρότερη, από τις αρχικές εκτιμήσεις. Εκ των υστέρων διαπιστώθηκε μια δύναμη των 22.000 περίπου αδρών, 24 ενεργών ταγμάτων, 1 Συντάγματος Πυροβολικού και 40 περίπου τεθωρακισμένων. Επιπλέον, ο πληθυσμός της Κρήτης βρίσκονταν στην πλευρά των Άγγλων και συμμετείχε, ιδιαίτερα στο δυτικό τμήμα της νήσου, ενεργά στις μάχες.

(περίληψη) Κατόπιν, καταγράφονται οι διαθέσιμες δυνάμεις και στρατιωτικός εξοπλισμός μετά το πέρας των προετοιμασιών, στις 19.5.1941, του Γερμανικού και Ιταλικού Στρατού (μ.α..του 11ου και 8ου Σώματος Αεροπορίας, Ναυάρχου Αιγαίου).

(μετάφραση) 2) Διαταγή διεξαγωγής .

Η διεξαγωγή έλαβε χώρα σύμφωνα με εντολή του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας και δόθηκε εντολή από τον αεροστόλο:

Το 11ο Σώμα Αεροπορίας με το πρώτο κύμα να καταλάβει το πρωί της 1ης ημέρας επίθεσης το αεροδρομίο στο Μάλεμε, τις θέσεις του εχθρού περίξ των Χανίων και τον Κόλπο της Σούδας, ενώ το δεύτερο κύμα να θέσει, το ίδιο απόγευμα, υπό κατοχή του τα αεροδρόμια Ρεθύμνου και Ηρακλείου και η 2η ημέρα της επίθεσης να ξεκινήσει με την αεραπόβαση των Ορεινών Καταδρομέων στο Μάλεμε και Ηράκλειο.

Το 8ο Σώμα Αεροπορίας να ηγηθεί, νωρίς το πρωί της 1ης ημέρας, των προετοιμαζόμενων επιθέσεων για την καταστροφή των βρισκόμενων ακόμα στην Κρήτη βρετανικών αεροπορικών δυνάμεων και την εξολόθρευση της άμυνας εδάφους. Επιπλέον, προστασία της προέλασης και ρίψης του 1ου και 2ου κύματος του 11ου Σώματος Αεροπορίας καθώς και υποστήριξη του αγώνα αυτού στο νησί. Παράλληλα, προστασία των θαλασσιών μεταφορών μας και καταστροφή των εχθρικών ναυτικών δυνάμεων καθώς αυτές εντοπιστούν στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης.

Στον Ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης ζητήθηκε να διατάξει τη μετακίνηση του στολίσκου ναρκαλιεντικών και βενζινάκατων, ώστε να πραγματοποιηθεί η απόβαση της 1ης μοίρας, το βράδυ της 2ης ημέρας επίθεσης, στα Χανιά και κάποιων τμημάτων της 2ης μοίρας, το βράδυ της 3ης ημέρας επίθεσης, στο Ηράκλειο. Ετοιμότητα προς

αναχώρηση της μοίρας ατιμόπλοιων, όταν αναφερθεί ο κόλπος της Σούδας άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων και ναρκών.

3) 1η ημέρα επίθεσης, 20.5.1941

A) Αρχινημένες επιθέσεις 8ου Σώματος Αεροπορίας

Από το 8ο Σώμα Αεροπορίας εκδηλώθηκε, με απογείωση αεροσκαφών το ξημέρωμα, επίθεση για την εξουδετέρωση της άμυνας του εχθρού και την καταστροφή των ακόμη υπαρχόντων εχθρικών αεροσκαφών στα αεροδρόμια Μάλεμε και Ηρακλείου, καθώς και των Α/Α πυροβόλων στο χώρο του Μάλεμε-Χανίων- Ηρακλείου. Αμφότερες επιθέσεις στέφθηκαν, ως πέρας των έως τώρα επιθέσεων, με πλήρη επιτυχία.

Στην έπειτα επέμβαση του 11ου Σώματος Αεροπορίας δεν συναντήθηκε κανένα εχθρικό καταδιωκτικό στον αέρα.

Δεν διεξήχθησαν επιπλέον επιθέσεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας, κατόπιν ιδιαίτερης επιθυμίας του ασκόντας διοικητικά καθήκοντα αντιπτεράρχου 11ου Σώματος Αεροπορίας, για την αποφυγή μιας πρόωρης σήμανσης συναγεμίου στο νησί.

Ως εκ τούτου, το 8ο Σώμα Αεροπορίας επιλήφθηκε μόνο της εναέριας αναγνώρισης της θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης. Οι απαραίτητες δυνάμεις για την καταπολέμηση των εμφανιζομένων πλοίων βρίσκονταν σε ετοιμότητα στα αεροδρόμια στην Αττική και Κάρπαθο.

B) Επέμβαση 1ου κύματος 11ου Σώματος Αεροπορίας και υποστήριξη αυτού μέσω του 8ου Σώματος Αεροπορίας

1) Καθώς το 1ο κύμα του 11ου Σώματος Αεροπορίας ξεκίνησε σύμφωνα με το σχέδιο, το 8ο Σώμα Αεροπορίας εκδήλωσε επίθεση στις ήδη αναγνωρισμένες αντιαεροπορικές θέσεις και στρατόπεδα προς άμεση υποστήριξη στη ρίψη αλεξιπτωτιστών, με στόχο να πληγεί σε μεγάλο βαθμό η άμυνα του εχθρού κατά τη διάρκεια της επίθεσης και να αποδυναμωθεί σημαντικά η αντίστασή του. Πραγματοποιήθηκαν ξεχωριστά, κατόπιν εμπειριστατωμένων συνεννοήσεων μεταξύ 8ου και 11ου Σώματος Αεροπορίας:

α) επιθέσεις Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης σε αντιαεροπορικές θέσεις στους χώρους προσεδάφισης πλησίων Μάλεμε και Χανίων,

β) επιθέσεις μαχητικών εναντίων 3 χώρων στρατοπέδευσης με σκηνές στην περιοχή νοτιώς του Μάλεμε-Χανίων,

γ) διακοπή των τηλεπικοινωνιακών γραμμών στις εξόδους Ιεράπετρας, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων από μαχητικά, ώστε να θέσουν τη διοίκηση εκτός λειτουργίας.

δ) επιθέσεις από τις δυνάμεις της Ιταλικής Διοίκησης Πολεμικής Αεροπορίας Αιγαίου στα στρατόπεδα Ηρακλείου και Ρεθύμνου, για την αποδυνάμωση των βρισκόμενων εκεί δυνάμεων, με την έναρξη του αγώνα.

(περίληψη) Κατόπιν, γίνεται αναφορά στη σημασία της υποστήριξης από τις γερμανικές αεροπορικές δυνάμεις στην ρίψη και αερομεταφορά στρατιωτικών μονάδων και στη δράση του πεζικού εναντίων στόχων άμυνας και Α/Α πυροβόλων (σημειώνεται η κατάρριψη 7 μόνο Ju 52- εκ των 500-, παρά τις επιμελώς σχεδιασμένες προετοιμασίες της αντίπαλης άμυνας). Καταγράφεται επίσης η δύναμη της Ομάδας Δύση και Κέντρο.

(μετάφραση) Αποστολή της Ομάδας Δύση: να θέσει το αεροδρόμιο στο Μάλεμε στην κατοχή της και να το ασφαλίσει για τις ακολουθούμενες αεραποβάσεις.

Της Ομάδας Κέντρο: να θέσει το χωριό Σούδα και την πόλη των Χανίων στην κατοχή της, να κάψει την εχθρική αντίσταση και να εξουδετερώσει την εκεί άμυνα.

Προηγουμένως, είχε τοποθετηθεί ένα μισό Σύνταγμα Εφόδου με ανεμόπτερα τόσο στην Ομάδα Κέντρου όσο και στην Ομάδα Δύση, τα οποία έπρεπε να προσγειωθούν στο μέσο των διακρινόμενων εχθρικών αντιαεροπορικών θέσεων και να προβούν στην

καταστροφή αυτών. Το υπόλοιπο Σύνταγμα θα ακολουθούσε σύντομα ανά πυκνά κύματα.

Η ρίψη πραγματοποιήθηκε στη μη διακρινόμενη από αέρα ισχυρή γραμμή άμυνας του εχθρού με όπλα πεζικού, κυρίως στις δημιουργημένες ανά βαθμίδες θέσεις στις πλαγιές νοτίως του αεροδρομίου στο Μάλεμε. Οι χώροι στρατοπέδευσης με σκηνές ήταν άδειοι, ο εχθρός ήταν προετοιμασμένος για την επίθεση και είχε λάβει θέση πυρός. Ένα τμήμα των αλεξιπτωτιστών σκοτώθηκε ενώ βρισκόταν στον αέρα, ένα άλλο λίγο μετά την προσεδάφιση αυτού. Ένα τάγμα Συντάγματος Εφόδου προσεδάφιστηκε πολύ μακριά, προς τα ανατολικά. Ένα μεγάλο τμήμα των αλεξιπτωτιστών δεν κατόρθωσε, κατά τη διάρκεια των σφοδρών πυρών άμυνας, να φτάσει στα κιβώτια με τα όπλα.

Την κατάσταση την επιβάρυνε ακόμη το γεγονός, ότι ο αρχηγός της Ομάδας Κέντρου, αντιπύραρχος Suessmann, είχε ήδη τραυματιστεί θανάσιμα, στην πτήση με ανεμόπτερα πάνω από το νησί της Αίγινας και ο αρχηγός της Ομάδας Δύση, υποπύραρχος Meindel, είχε βαριά τραυματιστεί λίγο μετά την απόβαση. Αμφότερες ομάδες βρίσκονταν πρακτικά ακέφαλες.

Η εικόνα της εν λόγω κατάστασης ξεκαθαρίστηκε στο 11ο Σώμα Αεροπορίας και στον Αεροστόλο, μόλις κατά τη διάρκεια του απογεύματος, μέσω αναφορών αναγνώρισης και μιας επιτυχημένης ραδιοτηλεγραφικής σύνδεσης με την Ομάδα Δύση. Με την επιστροφή των μονάδων μεταγωγικών και των δραστηριοποιημένων για την προστασία της ρίψης δυνάμεων του 8ου Σώματος Αεροπορίας, δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι όλα κύλησαν ομαλώς και σύμφωνα με το σχέδιο.

Ως εκ τούτου, η επέμβαση του 2ου κύματος προετοιμάστηκε και πραγματοποιήθηκε άνευ μεταβολής του αρχικού σχεδίου.

Γ) Επιπλέον επιθέσεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας.

Καθώς το 2ο κύμα ήταν έτοιμο προς απογείωση για την επέμβαση αυτού, σημειώθηκαν επιπλέον τρέχουσες επιθέσεις από δυνάμεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας προς υποστήριξη του ήδη ριχθέντος 1ου κύματος και ως προετοιμασία για τη ρίψη του 2ου κύματος.

Εξεχωριστά δραστηριοποιήθηκαν:

- 1) Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης για επίθεση σε θέσεις Α/Α πυροβόλων στη χερσόνησο Ακρωτήρι και στη νότια περιφέρεια του Κόλπου της Σούδας.
- 2) Μονάδες μαχητικών εναντίων πολεμικών πλοίων στον Κόλπο της Σούδας, για την εξουδετέρωση της προβαλλόμενης εξ αυτών άμυνας και τη συμμετοχή τους στις μάχες.
- 3) Μέσω επιπλέον μονάδων μαχητικών διεξαγόμενες επιθέσεις σε φωλιές αντίστασης και σε θέσεις Α/Α πυροβόλων στην έξοδο των Χανίων.
- 4) Επιθέσεις, ως προετοιμασία ρίψης του 2ου κύματος πλησίον Ρεθύμνου και Ηρακλείου, από σμήνη μαχητικών και Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης εναντίων θέσεων Α/Α πυροβόλων πλησίον του Ηρακλείου, καθώς και σε στρατόπεδα πλησίον του Ηρακλείου, Ιεράπετρας και Νεαπολέως.

Οι με επιτυχία εν λόγω επιθέσεις επέφεραν στις, δίδοντας σκληρές μάχες, Ομάδες Κέντρο και Δύση μια αισθητή ανακούφιση και επέδρασαν θετικά ως προς την έναρξη του 2ου κύματος.

Δ) Επέμβαση του 2ου κύματος 11ου Σώματος Αεροπορίας και υποστήριξη από το 8ο Σώμα Αεροπορίας.

1) Ως προς την προετοιμασία της ρίψης και της εξουδετέρωσης της άμυνας του εχθρού εκδηλώθηκαν επιθέσεις, λίγο πριν την έναρξη του 2ου κύματος, μέσω του 8ου Σώματος Αεροπορίας:

- α) εναντίων Α/Α πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ηρακλείου,

β) εναντίων Α/Α πυροβόλων στο αεροδρόμιο Ρεθύμνου,
γ) παράλληλα με μονάδες μαχητικών εναντίων μετακινήσεων του εχθρού και φωλιών αντίστασης, σε άμεση απόσταση από τους χώρους ρίψης.

2) Ως προς την άμεση προστασία της προσεδάφισης δραστηριοποιήθηκαν ξανά καταδιωκτικά και βομβαρδιστικά, από τα οποία επιτεύχθηκε εκ νέου, κατά τη διάρκεια της δράσης αυτών, να εξουδετερωθεί η αντίπαλη άμυνα εδάφους.

3) Η προσεδάφιση του 2ου κύματος του 11ου Σώματος Αεροπορίας δεν κύλησε σύμφωνα με το σχέδιο, όπως το πρωί η ρίψη του 1ου.

Τα έχοντας επιστρέψει Ju 52 από την πρώτη επέμβαση, μεταξύ 9:00 και 10:00, δεν μπόρεσαν να είναι εγκαίρως έτοιμα για τη δεύτερη απογείωση, λίγο πριν τις 13:00.

Εξαιτίας της δημιουργίας μεγάλου μεγέθους σκόνης στα επανδρωμένα με ισχυρές δυνάμεις αεροδρόμια, η οποία δεν περιορίστηκε επαρκώς μέσω χρήσης όλων των διαθέσιμων πυροσβεστικών αντλιών και των κτυπημένων με πυρά αεροσκαφών δημιουργήθηκαν κατά την προσγείωση των ομάδων ρήγματα, που απέκλεισαν τους διαδρόμους τροχοδρόμησης και δεν κατέστη δυνατό μια άμεση απομάκρυνση αυτών με τα υφιστάμενα μέσα.

Ο εφοδιασμός καυσίμων απαίτησε, εν μέρει, με το διαθέσιμο προσωπικό και μηχανήματα περισσότερο χρόνο, από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί.

Η απογείωση διήρκησε πολύ. Δεν τηρήθηκε η σειρά των αεροσκαφών. Ιδιαίτερος μεγάλη ήταν η καθυστέρηση απογείωσης των μεταγωγικών της Ομάδας Ανατολή. Εξαιτίας της απώλειας πολλών μεταγωγικών λόγω υφιστάμενων ζημιών από πυρά δεν κομίσθηκε όλο το προβλεπόμενο προσωπικό και στρατιωτικό υλικό του 2ου κύματος για την επιβίβαση και δραστηριοποίηση αυτού.

(περίληψη) Κατόπιν, καταγραφή συμμετεχόντων στρατιωτικών μονάδων στο 2ο κύμα.
(μετάφραση) Αποστολή της Ομάδας Κέντρο ήταν η κατοχή του αεροδρομίου Ρεθύμνου και προέλαση αυτής με κατεύθυνση τον Κόλπο της Σούδας.

Αποστολή της Ομάδας Ανατολή ήταν η κατοχή του αεροδρομίου και της πόλης του Ηρακλείου και η διατήρηση του εν λόγω αεροδρομίου ανοιχτό για μελλοντικές αποβάσεις.

Η ρίψη αμφοτέρων ομάδων πραγματοποιήθηκε, όπως ακριβώς με το 1ο κύμα, στην εχθρική ζώνη άμυνας με όπλα πεζικού. Δεν μπόρεσαν να αποφευχθούν, ήδη κατά τη ρίψη, μεγάλες απώλειες. Λόγω της μη πραγματοποίησης απογείωσης σε σχηματισμό, η προσεδάφιση δεν σημειώθηκε, ιδιαίτερα στην Ομάδα Ανατολή, συγκεντρωτικά αλλά ανά μεγάλα χρονικά διαστήματα. Λόγω του δύσκολου προσανατολισμού των πληρωμάτων των μεταγωγικών, κάποιες ομάδες δεν προσεδάφιστηκαν σε πεδινό έδαφος, με αποτέλεσμα οι ανήκουσες μαζί, για λόγους τακτικής, ομάδες να μην βρίσκονται σε κοντινή μεταξύ τους απόσταση. Παρουσιάστηκαν απώλειες σε όπλα, ακριβώς όπως στο 1ο κύμα, επειδή πολλά κιβώτια όπλων δεν μπόρεσαν να παραληφθούν.

Εξαιτίας της εν λόγω κατάστασης κρίνονταν αναγκαίο, δεν είχε επιτευχθεί στην Ομάδα Κέντρο, να τεθεί το αεροδρόμιο Ρεθύμνου στην κατοχή μας. Η προέλαση 2 ταγμάτων προς τον Κόλπο της Σούδας ανεκόπη υπό την προβολή ισχυρής άμυνας νοτιοδυτικά του Ρεθύμνου. Η Ομάδα Ανατολή δεν κατόρθωσε επίσης να θέσει υπό την κατοχή της το αεροδρόμιο Ηρακλείου. Μια προέλαση στην εκεί περιοχή ανακόπηκε στα πρώτα σπίτια.

Ο Διοικητής 1ου Συντάγματος Αλεξιπρωτιστών, ως επικεφαλής της Ομάδας Ανατολής (σμήναρχος Brauer), επιχείρησε όσο ήταν εφικτό, να συγκεντρώσει, μόλις τη νύχτα, τα

διασκορπισμένα σε μακρινή μεταξύ τους απόσταση τμήματα της ομάδας του, ώστε την επόμενη ημέρα να ξεκινήσει επίθεση εναντίων του αεροδρομίου.

Ε) Κατάσταση το βράδυ της 20.5.1941.

Κανένα αεροδρόμιο στην Κρήτη δεν τελούσε πλήρως υπό την κατοχή μας. Ως ευνοϊκότερη κρίνονταν η κατάσταση πλησίον του Μάλεμε, το αεροδρόμιο του οποίου είχε μάλιστα προσωρινά αναφερθεί ότι βρισκόταν στην κατοχή μας, από το οποίο όμως ρίχονταν ακόμα βολές Πυροβολικού. Μέσω εναέριας αναγνώρισης διαπιστώθηκαν, εκτός τούτου, σε τμήμα του αεροδρομίου εμπόδια για απόβαση. Επομένως, για την προβλεπόμενη αεραπόβαση της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, στις 21.5.1941, δεν υπήρχε κανένα διαθέσιμο αεροδρόμιο.

Τα Χανιά ήταν ακόμη υπό την κατοχή του εχθρού. Η επίθεση από Ρέθυμνο προς Κόλπο της Σούδας δεν είχε προχωρήσει. Δεν μπόρεσε να δημιουργηθεί σύνδεση μεταξύ Ομάδας Δύση και Κέντρο και των δύο μεγαλύτερων ομάδων 1ου και 2ου κύματος της Ομάδας Κέντρο (Χανιά και Ρέθυμνο).

Πλησίον του Ηρακλείου επιχειρήθηκε μια συγκέντρωση των δυνάμεων, ώστε προβαίνοντας σε επίθεση, στις 21.5.1941, να θέσουν το αεροδρόμιο υπό την κατοχή τους. Η κατάσταση εδώ ήταν εν μέρει ασαφής.

Η Ομάδα Δύση και Κέντρο αποδυναμώθηκαν από την απώλεια των διοικητών τους.

Στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης δεν εντοπίστηκαν εχθρικές ναυτικές δυνάμεις. Αργά το απόγευμα της 20.5.1941 διαπιστώθηκε, μέσω αναγνώρισης, μια ομάδα εχθρικών πλοίων στα νοτιοανατολικά της Κρήτης και μια επιπλέον μοίρα στα νοτιοδυτικά με κατεύθυνση προς δυσμάς. Οι απογειωμένες, προς εκδήλωση επίθεσης, μονάδες του 8ου Σώματος Αεροπορίας δεν είχαν, κατά τις βραδινές ώρες, καμία επαφή πλέον με τον εχθρό.

Μια νηοπομπή, αποτελούμενη από 25 καΐκια και προερχόμενη από το λιμάνι του Πειραιά, έφτασε τη νύχτα στη Μήλο, με λίγη καθυστέρηση εξαιτίας του δυνατού σε ένταση αέρα.

Συνέχιση του αγώνα, την 21.5.1941

Α) Σχεδιαζόμενη συνέχιση του αγώνα:

1) Για τη συνέχιση των επιχειρήσεων κρίνεται αναγκαίο:

α) Να περιέλθει τάχιστα και σταθερά στην κατοχή μας ένα αεροδρόμιο στην Κρήτη, έτσι ώστε να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι αεραποβάσεις. Ως τέτοιο αεροδρόμιο ορίστηκε αυτό του Μάλεμε.

β) Κατόπιν μεταφοράς ενισχύσεων να περιέλθει, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, στην κατοχή μας ο Κόλπος της Σούδας, ώστε να δημιουργηθεί η απαραίτητη προϋπόθεση για έναν εφοδιασμό βαρύ οπλισμού μέσω θαλάσσης.

γ) Να οριστεί νέος αρχηγός στις διοικητικά άκεφαλες Ομάδες Δύση και Κέντρο.

δ) Η αναγνώριση του θαλάσσιου χώρου της Κρήτης να πραγματοποιηθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλειστεί μια απειλή εναντίων των από θάλασσα μεταφορών μας, εξαιτίας της παρουσίας ναυτικών δυνάμεων του εχθρού.

2) Ως εκ τούτου, οι εντολές του αεροστόλου περιέχουν για την 21.5.1941 τα ακόλουθα καθήκοντα:

Α) 11ο Σώμα Αεροπορίας

1) Διάθεση στην Ομάδα Δύση επιπλέον ενισχύσεων μέσω ρίψης, ως προς τη σίγουρη κατάληψη του αεροδρομίου στο Μάλεμε.

- 2) Μετά από την κατάληψη και ασφάλιση του αεροδρομίου, η έναρξη αεραπόβασης των πρώτων τμημάτων 5ης Ορεινής Μεραρχίας.
- 3) Κατόπιν της διάθεσης ενισχύσεων-υπό τη διατήρηση κατοχής του αεροδρομίου στο Μάλεμε- επίθεση στα Χανιά και σύνδεση με την Ομάδα Κέντρο, με στόχο την κατάληψη του Κόλπου της Σούδας.
- 4) Ως νέος αρχηγός των Ομάδων Δύσης και Κέντρου ορίστηκε από τον αεροστόλο ο υποστράτηγος Ringel, με το επιτελείο της 5ης Ορεινής Μεραρχίας, ο οποίος θα αποβιβαζόταν με το 1ο Ορεινό Τάγμα στις 21.5.1941 στο Μάλεμε.

Β) 8ο Σώμα Αεροπορίας

- 1) Προστασία της προσεδάφισης επιπλέον δυνάμεων στο χώρο του Μάλεμε-Χανίων μέσω εξουδετέρωσης της εχθρικής άμυνας και συνεχής υποστήριξη του αγώνα των προσεδαφισμένων στην Κρήτη μονάδων, με κέντρο βάρους την Ομάδα Δύση και Κέντρο (Ομάδα Χανίων).
- 2) Κατόπιν, υποστήριξη της επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Κόλπου της Σούδας.
- 3) Αναγνώριση το ξημέρωμα της θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης και ετοιμότητα ισχυρών δυνάμεων προς εκδήλωση επίθεσης εναντίων εξακριβωμένων ναυτικών δυνάμεων του εχθρού.

Γ) Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης:

Επίτευξη της προσόρμισης της 1ης Μοίρας Σκαφών, το απόγευμα της 21.5.1941-πριν την έλευση της νύχτας-, πλησίον του Μάλεμε, με στόχο τη διάθεση βαρύ οπλισμού και πυρομαχικών, καθώς και ενός επιπλέον ορεινού τάγματος.

- 3) Η επανειλημμένη απόπειρα επίτευξης μιας αναχώρησης του Ιταλικού Στόλου, για την αντιμετώπιση των επιχειρήσεων των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων στην Κρήτη, συνάντησε την αρνητική στάση των στρατιωτικών υπηρεσιών στη Ρώμη.

Β) Εξέλιξη της νύχτας της 20. προς 21.5.1941 και της θαλάσσιας κατάστασης

Κατά τη διάρκεια της νύχτας, αγγλικές ναυτικές δυνάμεις διέσχισαν τη θαλάσσια οδό της Κάσου και το στενό των Κυθήρων και χτένιζαν το θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και τις βόρειες ακτές αυτής. Το αεροδρόμιο της Καρπάθου δέχτηκε πυρά από τη θάλασσα, χωρίς να προκαλέσουν ιδιαίτερες ζημιές.

Ο Ναύαρχος Νοτιοανατολικής Ευρώπης αποφάσισε, εξαιτίας της κατάστασης αυτής, την προσωρινή ακινητοποίηση της ήδη βρισκόμενης νοτίως της Μήλου νηοπομπής, υπό τη διοίκηση του ιταλικού αντιτορπιλικού Lupo.

Οι έχοντας απογειωθεί μοίρες αεροσκαφών 8ου Σώματος Αεροπορίας για ένοπλη αναγνώριση συνάντησαν το ξημέρωμα της 21.5.1941 αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, κατά τον απόπλου αυτών από τον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και βύθισαν ένα αντιτορπιλικό, προκάλεσαν ελαφριές ζημιές σε ένα ακόμη και βαριές σε 2 καταδρομικά.

Στις 9:00 ανέφερε το 8ο Σώμα Αεροπορίας ότι η θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης βρίσκονταν άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων και ως εκ τούτου, η 1η Μοίρα Σκαφών έλαβε εκ νέου τη διαταγή να συνεχίσει την πορεία της με κατεύθυνση το Μάλεμε.

Γ) Δραστηριοποίηση του 11ου Σώματος Αεροπορίας στην Ομάδα Δύση, έως το απόγευμα της 21.5.1941

- 1) Οι απόπειρες μεμονωμένων αεροσκαφών Ju 52 11ου Σώματος Αεροπορίας να προσγειωθούν, τις πρωινές ώρες της 21.5, στην ακτή πλησίον του Μάλεμε, είχαν αίσια

έκβαση. Παρεδόθησαν, έτσι, στο εκεί βρισκόμενο Σύνταγμα Εφόδου όπλα και πυρομαχικά. Φάνηκε όμως ότι μια προσγείωση στο ίδιο το αεροδρόμιο, το οποίο βρισκόταν υπό τα πυρά πυροβολικού του εχθρού, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Ο χώρος προσγείωσης στην ακτή ήταν μικρός για μεγαλύτερο αριθμό μεταγωγικών. Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στην Ομάδα Δύση προς μια σταθερή κατοχή και ασφάλιση του αεροδρομίου στο Μάλεμε, θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να πραγματοποιηθεί μόνο με τη ρίψη επιπλέον δυνάμεων αλεξιπτωτιστών.

2) Η θέση του εχθρού πλησίον του αεροδρομίου στο Μάλεμε έδειξε ότι 1 περίπου Σύνταγμα Νεοζηλανδών βρισκόταν σε θέση πυρός ανατολικά του αεροδρομίου, με τη δεξιά πτέρυγα στη θάλασσα και έβαλλε με το Πυροβολικό από την περιοχή του Αλικιανού εναντίων του αεροδρομίου. Εκτός αυτού, τα εδάφη των υψωμάτων, νοτίως του Μάλεμε, ήταν καταλυμένα από τον εχθρό.

3) Ο ασκώντας διοικητικά καθήκοντα αντιπτεράρχος του 11ου Σώματος Αεροπορίας αποφάσισε λόγω της συγκεκριμένης κατάστασης:

α) Με το ήδη προσεδαφισμένο Σύνταγμα Εφόδου να επιτεθεί από δυσμάς στις θέσεις του εχθρού, ανατολικά του αεροδρομίου στο Μάλεμε και παράλληλα να ενισχύσει τις εκεί μονάδες μέσω ρίψης ενός επιπλέον λόχου Αλεξιπτωτιστών και 1 ½ ίλης Αντιαρματικών Αλεξιπτωτιστών.

β) Να ρίξει στα μετόπισθεν του νεοζηλανδικού Συντάγματος, ανατολικά του Πύργου, 2 λόχους Αλεξιπτωτιστών και με αυτούς να επιτεθεί προς δυσμάς.

4) Η επέμβαση πραγματοποιήθηκε, όπως είχε προβλεφθεί, με τη ρίψη στις 15:00 ανατολικά του Πύργου και με αποβιβάσεις των ενισχύσεων του Συντάγματος Εφόδου στις 16:00.

Η αποβίβαση υποστηρίχθηκε, εκ νέου, αποτελεσματικά από το 8ο Σώμα Αεροπορίας, το οποίο είχε, ήδη κατά τη διάρκεια της ημέρας, πραγματοποιήσει κυλιόμενη επίθεση εναντίων αντιαεροπορικών θέσεων, φωλίων αντίστασης, χώρου στρατοπέδευσης με σκηνές πλησίον του Μάλεμε, Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου καθώς και των πλοίων στον Κόλπο της Σούδας.

Η από αέρα εξουδετέρωση του Πυροβολικού, το οποίο από την περιοχή του Αλικιανού έβαλλε εναντίων του αεροδρομίου στο Μάλεμε, απεδείχθη ως αδύνατη, επειδή δεν διακρινόταν η ιδιαίτερα καλά καμουφλαρισμένη πυροβολαρχία και έπαυε πυρ στην παρουσία των γερμανικών μαχητικών αεροσκαφών, ώστε να μην προδώσει τη θέση της.

5) Οι 2 ριγμένοι λόχοι πλησίον του Πύργου δεν έφεραν επιτυχή αποτελέσματα. Έπεσαν ακριβώς στο μέσο ή μπροστά από τις καλά καλυμμένες θέσεις πολυβόλων ή ελεύθερων σκοπευτών και τμήματα αυτών σε ναρκοθετημένο χώρο. Τα περισσότερα κιβώτια όπλων χάθηκαν, οι απώλειες ήταν μεγάλες, στον έναν λόχο όλοι συνολικά οι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί. Μόνο ένα μικρό τμήμα κατόρθωσε να προωθηθεί σε ένα αγρόκτημα και να δημιουργήσει θέση άμυνας.

Η επίθεση του Συντάγματος Εφόδου, από δυσμάς εναντίων του Μάλεμε είχε περισσότερη επιτυχία. Η αντίσταση του εχθρού κατέρρευσε κατόπιν επίθεσης διαρκείας, ο χώρος του Μάλεμε κατελήφθη στις 17:00, το αεροδρόμιο τέθηκε, έτσι, υπό την κατοχή μας.

Δ) Απόβαση ενός ενισχυμένου τάγματος 5ης Ορεινής Μεραρχίας, το απόγευμα της 21.5.1941 στο Μάλεμε.

Η 5η Ορεινή Μεραρχία έλαβε, προνοητικά, την εντολή, να βρίσκεται από το μεσημέρι της 21.5, με ένα ενισχυμένο τάγμα σε ετοιμότητα, για τη μεταφορά της από αέρα. Η

πραγματοποίηση της εν λόγω αεραπόβασης διατάχθηκε από το 11ο Σώμα Αεροπορίας, προτού βρεθεί το αεροδρόμιο του Μάλεμε με πλήρη ασφάλεια υπό κατοχή μας. Τα πρώτα κύματα αποβιβάζονταν από τις 16:00, παρά τα εχθρικά πυρά πυροβολικού και πολυβόλων στο αεροδρόμιο του Μάλεμε. Οι δραστηριοποιούμενες προς προστασία δυνάμεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας εξουδετέρωσαν με επιθέσεις χαμηλού ύψους και πυρά πολυβόλων την άμυνα, καθώς ήταν διακριτή από αέρα. Οι απώλειες ήταν λιγοστές, η απόβαση χαρακτηρίστηκε ως επιτυχημένη. Αναμένεται, στις 22.5.1941, η πραγματοποίηση επιπλέον αποβάσεων.

Ο, ως αρχηγός των Ομάδων Δύση και Κέντρο, διοικητής 5ης Ορεινής Μεραρχίας, δεν είχε ακόμα αποβιβαστεί.

Ε) Η εξέλιξη της κατάστασης στις Ομάδες Κέντρο και Ανατολή

1) Ομάδα Κέντρο

α) Η Ομάδα Χανίων (3ο Συντάγμα Αλεξιπτωτιστών) έχει διατηρήσει στην κατοχή της τα εδάφη περίξ της φυλακής νοτίως του Γαλατά και τις δύο πλευρές της τεχνητής λίμνης. Δεν σημειώθηκαν επιθέσεις από τον ανώτερο αριθμητικά αντίπαλο βρισκόμενος στα υψώματα νοτιοανατολικά του Γαλατά. Μια επίθεση εναντίων του υψώματος αυτού απέτυχε, ωστόσο, εξαιτίας της ισχυρής άμυνας.

β) Η Ομάδα Ρεθύμνου διασπάστηκε σε 2 υποομάδες και μάλιστα: σε μια δυτική αδύναμη ομάδα, που αμύνονταν πλησίον των Περιβολιών και αναχαίτισε πολλές επιθέσεις του εχθρού και σε μια ισχυρότερη στην παραλιακή ζώνη, ανατολικά του αεροδρομίου Ρεθύμνου, η οποία επιχείρησε να προωθηθεί προς το αεροδρόμιο. Η επίθεση αυτή απέτυχε εξαιτίας της προβαλλόμενης, σθεναρής άμυνας από τους αμπελώνες, στην ανατολική περιφέρεια του αεροδρομίου.

2) Η Ομάδα Ανατολή (Ηράκλειο) διασπάστηκε επίσης σε 2 υποομάδες:

α) Η βρισκόμενη στα δυτικά της πόλης ομάδα, αποτελούμενη από το 3ο τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών και 2 λόχους του 2ου Συντάγματος, επιχείρησε-εκμεταλλευόμενη μια επίθεση του 8ου Σώματος Αεροπορίας- να εισβάλει στην πόλη του Ηρακλείου. Κατόπιν ορισμένων αρχικών επιτυχιών, η επίθεση έμεινε στάσιμη και η άμυνα σε τέτοιο βαθμό ισχυρή, ώστε τα έχοντας διεισδύσει στην πόλη τμήματα να αναγκαστούν προς υποχώρηση.

β) Η βρισκόμενη στα ανατολικά του αεροδρομίου ομάδα (ενισχυμένο 1ο τάγμα 1ου Συντάγματος Αλεξιπτωτιστών), υπό την αρχηγία του διοικητή του Συντάγματος, προχώρησε σε εκδήλωση επίθεσης εναντίων του αεροδρομίου Ηρακλείου, δέχθηκε όμως από τις άρτια οχυρωμένες εχθρικές θέσεις τέτοιας έντασης πυρά άμυνας, με αποτέλεσμα η με τα λιγοστά βαρέα όπλα επίθεση να μην έχει καμία πλέον προοπτική.

Στ) Εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης, την 21.5.1941:

Μέσω ανάγνωσης της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης από το 8ο Σώμα Αεροπορίας, εντοπίστηκε μια ισχυρή ομάδα εχθρικών ναυτικών δυνάμεων στα νοτιοδυτικά και νοτιοανατολικά της Κρήτης.

Τα διαρκώς δραστηριοποιημένα από τον χώρο της Αττικής σμήνη μαχητικών, τα Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης από Κάρπαθο και η Ιταλική Πολεμική Αεροπορία από Ρόδο, έφεραν κατά την επέμβαση αυτών τα εξής επιτυχημένα αποτελέσματα:

3 καταδρομικά καταστράφησαν πλήρως

1 αντιτορπιλικό καταστράφηκε πλήρως,

1 εμπορικό ατμόπλοιο 1.000 κοχ καταστράφηκε,

2 επιπλέον καταδρομικά υπέστησαν ζημιές.

Η θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης βρισκόταν άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων. Αναμένονταν εκ νέου ένα πλήγμα των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων τη νύχτα.

Η 1η Μοίρα Ελαφρών Σκαφών, από Μήλο προς Μάλεμε, με φορτίο 1 Ορεινό Τάγμα, βαρύ οπλισμό και τμήματα του 2ου τάγματος Εκπαίδευσης Α/Α Πυροβόλων, εντοπίστηκε, σύμφωνα με αναφορές του ιταλικού αντιτορπιλικού Lupo, λίγο πριν τη νύχτα στο Μάλεμε και έτσι, θα μπορούσε να καταφέρει να φτάσει στα προστατευόμενα παράλια. Έδειχνε να υλοποιείται, στις 22.5.1941, η ελπίδα της διάθεσης βαρύ οπλισμού αντιαρματικών στην Κρήτη.

Οι ισχυρές έντασης αντίθετοι άνεμοι και η μεγάλη βραδύτητα πορείας σταμάτησαν, ωστόσο, τη μοίρα σκαφών κατά τέτοιο βαθμό, με αποτέλεσμα η κορυφή της να φτάσει μόλις στις 23:00 πλησίον του ακρωτηρίου Σπάθα και να συγκρουστεί εκεί με τις έχοντας εκ νέου εισδύσει αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, και για τα δύο μέρη εντελώς αιφνιδιαστικά. Πρέπει να χρεωθεί στη γενναία στάση του αντιτορπιλικού Lupo, που από 200 μ. απόσταση έβαλλε με 2 τορπίλες εναντίων εχθρικού καταδρομικού, διαφεύγοντας από την άνιση μάχη, δεχόμενο 18 βολές καθώς και στο γεγονός ότι τα σκάφη της μοίρας βρίσκονταν σε μακρινή απόσταση το ένα από το άλλο, ώστε μόνο ένα μικρό τμήμα αυτών να βρεθεί ως στόχος και να βυθιστεί.

Αναφορικά με τα ληφθέντα μέτρα από τα κεντρικά Έρευνας και Διάσωσης για τη διάσωση των ναυαγών, έχει ιδιαιτέρως αναφερθεί στην παράγραφο J-υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης. Από τον ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης ανακλήθηκε αμέσως προς Πειραιά η βρισκόμενη με πορεία προς Κρήτη 2η Μοίρα Ελαφρών Σκαφών, ώστε να αποτραπεί το ίδιο συμβάν.

Το πρόβλημα μεταφοράς βαρύ οπλισμού και ενισχύσεων μέσω θαλάσσιας οδού στην Κρήτη, δεν λύθηκε, όπως την 1η ημέρα.

Z) Κατάσταση το βράδυ της 21.5.1941

1) Στις μάχες στην Κρήτη επετεύχθη, στις 21.5.1941, να τεθεί στην κατοχή μας το αεροδρόμιο στο Μάλεμε και κάπως να ασφαλιστεί.

Ωστόσο, μια εισερχόμενη τις νυκτερινές ώρες αναφορά, δήλωσε τη μετακίνηση νέων εχθρικών δυνάμεων από Παλαιόχωρα προς Μάλεμε, με αποτέλεσμα να πρέπει να αναμένονται, στις 22.5, ισχυρότερες εχθρικές επιθέσεις στο αεροδρόμιο του Μάλεμε από Νότο. Οι δραστηριοποιούμενες, ήδη την 21./5, μονάδες αεροσκαφών 8ου Σώματος Αεροπορίας για την καταπολέμηση των εν λόγω εχθρικών δυνάμεων, δεν εντόπισαν κάτι σημαντικό.

Οι επιθέσεις των υπολοίπων στρατευμάτων δεν στέφθηκαν με επιτυχία, αναγκάστηκαν να περάσουν στην υπεράσπιση και να προσπαθήσουν να διατηρήσουν τις θέσεις που είχαν καταλάβει.

2) Η έλλειψη Βαριών Αντιαρματικών και επαρκούς Πυροβολικού ήταν πολύ αισθητή, επειδή δραστηριοποιούνταν εχθρικά τεθωρακισμένα σε όλους τους τομείς και το εχθρικό Πυροβολικό βρισκόμενο σε καλά καλυμμένες θέσεις, δεν μπορούσε από αέρα να εντοπιστεί.

3) Η υποστήριξη των έχοντας ριχθεί Αλεξιπτωτιστών μέσω του 11ου Σώματος Αεροπορίας από δυνάμεις του 8ου Σώματος, εξελίσσονταν με δυσκολία, επειδή ο εχθρός κατείχε τα Σημεία Αναγνώρισης και αντιστοίχως τα χρησιμοποιούσε. Η διάκριση από αέρα μεταξύ φίλιων και εχθρικών δυνάμεων ήταν εν μέρει αδύνατη.

4) Ο αγγλικός στόλος διείσδυσε εκ νέου στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και κατέστησε έτσι αδύνατη, την τόσο επείγουσα μεταφορά βαρύ οπλισμού δια θαλάσσιας οδού.

Βάσει αναφορών κατασκοπείας έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι ο κύριος όγκος του Στόλου Αλεξάνδρειας βρισκόταν ενισχυμένος από τμήματα του Στόλου Γιβραλτάρ. Δεν υπήρχαν δικές μας ναυτικές δυνάμεις διαθέσιμες, με αποτέλεσμα η Πολεμική Αεροπορία να πρέπει μόνη της να αναλάβει την εξουδετέρωση του αγγλικού Στόλου.

5) Η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού είχε τεθεί εκτός μάχης και είχε εξασφαλιστεί η απόλυτη εναέρια κυριαρχία στον χώρο της Κρήτης.

(περίληψη) Κατόπιν αναφέρεται η συνέχιση των επιχειρήσεων, για τις 22.5.1941, καταγράφοντας τις σε στρατιωτικό επίπεδο επιδιώξεις, όπως:

σταθερή κατοχή και ασφάλιση του αεροδρομίου στο Μάλεμε,

εξάρτηση της επίθεσης εναντίων των Χανίων και Κόλπου της Σούδας με την άφιξη επιπλέον ενισχύσεων στο έχοντας ασφαλιστεί Μάλεμε,

εφοδιασμός των στρατιωτικών τμημάτων με όπλα και πυρομαχικά και διατήρηση της κατοχής των έχοντας κερδηθεί θέσεων,

εξασφάλιση της εναέριας κυριαρχίας στην Κρήτη και επιτήρηση των μη βρισκόμενων υπό γερμανική κατοχή αεροδρομίων και εδαφών για την αποφυγή συμμαχικών αποβάσεων,

διεξαγωγή επιχειρήσεων εναντίων του αγγλικού στόλου, καθιστώντας έτσι αδύνατη την παραμονή αυτού στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης και την εξασφάλιση του δια θαλάσσης ανεφοδιασμού των γερμανικών δυνάμεων,

οχύρωση της Μήλου και Κυθήρων ως βάσεις εφοδιασμού,

υποστήριξη του 11ου Σώματος Αεροπορίας από το 8ο Σώμα,

τοποθέτηση διοικητή στην Ομάδα Δύση.

Καταγράφονται επίσης 1) Τα καθήκοντα του 11ου Σώματος Αεροπορίας όπως:

συνεχής αεραπόβαση τμημάτων 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε, δημιουργία οχυρωματικών έργων στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, ετοιμότητα δυνάμεων για την εκδήλωση επίθεσης εναντίων των Χανίων και του Κόλπου της Σούδας, εναέριος εφοδιασμός των στρατιωτικών τμημάτων με όπλα-πυρομαχικά-είδη σίτισης.

2) Του 8ου Σώματος Αεροπορίας, όπως:

επιθέσεις εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων, ιδιαίτερα στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης,

διαρκής επιτήρηση της συνολικής θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης έως τις ακτές της Αφρικής και των αεροδρομίων προς εμπόδιση συμμαχικής απόβασης,

υποστήριξη του 11ου Σώματος Αεροπορίας,

εκδήλωση επιθέσεων εναντίων εχθρικών θέσεων Πυροβολικού, τεθωρακισμένων και φωλιών αντίστασης,

3) Του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπως:

αποπεράτωση των έργων υποδομής στη Μήλο και Κύθηρα ως βάσεις εφοδιασμού δια θαλάσσιας οδού,

μεταφορά Α/Α πυροβόλων στη Μήλο,

προετοιμασίες μεταφοράς τεθωρακισμένων προς Μάλεμε.

(μετάφραση) Γ) Η μάχη του 8ου Σώματος Αεροπορίας εναντίων του Αγγλικού Στόλου.

Από την έχοντας ξεκινήσει, ήδη πριν το ξημέρωμα, εναέρια κατασκοπεία προέκυψε ότι μεγάλα τμήματα του Αγγλικού Στόλου βρίσκονταν στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης και εγκυμονούσε μεγάλος κίνδυνος για τα εκεί υφιστάμενα σκάφη της 1ης και 2ης μοίρας. Εντοπίστηκαν 3 εχθρικές ομάδες, με 33 συνολικά βαριά και μεσαία πλοία.

Η σε εξέλιξη επίθεση από το 8ο Σώμα Αεροπορίας, με τον εν μέρει παραμερισμό άλλων καθηκόντων, με δραστηριοποιούμενα μαχητικά και Βομβαρδιστικά Καθέτου Εφόρμησης είχε πλήρη επιτυχία:

3 καταδρομικά ή αντιτορπιλικά βυθίστηκαν,

3 επιπλέον βαριά πλοία υπέστησαν μεγάλες ζημιές και 6 ακόμα πλοία δεχτήκαν βολές, έτσι ώστε υπολογίζονταν η πρόκληση ζημιών σε τούτα. Κατά τη διάρκεια του απογεύματος αναφέρθηκε, μέσω κατασκοπείας, η απουσία εχθρικών δυνάμεων στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης. Ο Αγγλικός Στόλος υπέστη βαριά πλήγματα από τις επιθέσεις της Πολεμικής Αεροπορίας.

Δεν θεωρείται ακόμα βέβαιο εάν οι αγγλικές ναυτικές δυνάμεις έχουν ήδη ηττηθεί. Θα πρέπει να αναμένεται, το επόμενο βράδυ στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, μια εκ νέου εμφάνιση ναυτικών δυνάμεων του εχθρού.

Κατά τη διάρκεια των εχθροπραξιών αυτών έχει προκύψει ότι οι δυνάμεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας δεν επαρκούν ως προς την υλοποίηση όλων των στρατιωτικών καθηκόντων. Παράλληλα, επειδή έχει ξεσπάσει στο πλαίσιο κατάληψης της Κρήτης, όπως φαίνεται, ένας ουσιώδης αγώνας «Πολεμική Αεροπορία εναντίων Στόλου σε περιορισμένο θαλάσσιο χώρο», διατάχθηκε από τον παρόντα αρχηγό Γενικού Επιτελείου Πολεμικής Αεροπορίας στο διοικητήριο του 4ου Αεροστόλου, η άμεση μετακίνηση της 3ης μοίρας 30ης Πτέρυγας Καταδιωκτικών και της 1ης μοίρας 1ης Πτέρυγας Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης 10ου Σώματος Αεροπορίας στον ελλαδικό χώρο προς ενίσχυση του 8ου Σώματος Αεροπορίας.

Οι συγκεκριμένες δυνάμεις βρίσκονταν από το μεσημέρι έτοιμες να αναλάβουν δράση.

Δ) Επέμβαση του 11ου Σώματος Αεροπορίας, την 22.5.1941

1) Άρχισε άμεσα με την αεραπόβαση επιπλέον τμημάτων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας. Η απόβαση υποστηρίχθηκε και προστατεύτηκε εκ νέου αποτελεσματικά από το 8ο Σώμα Αεροπορίας, το οποίο δραστηριοποίησε με κυλιόμενη επέμβαση τα καταδιωκτικά και βομβαρδιστικά του καθώς και όλες τις υπόλοιπες αποδεδειγμένες δυνάμεις αυτού για την καταπολέμηση του αντιπάλου. Εβλήθησαν υπό πλήρη επιτυχία και κατόπιν επιθέσεων χαμηλού ύψους, θέσεις πυροβολικού και πολυβόλων, δίκτυα αντίστασης, συγκέντρωσης εχθρικών δυνάμεων και τεθωρακισμένα.

Δεν μπόρεσαν να εμποδιστούν τα πυρά Πυροβολικού στο αεροδρόμιο του Μάλεμε, επειδή ορισμένες καλά καμουφλαρισμένες θέσεις πυροβολαρχιών εκεί, δεν διακρίνονταν από αέρα. Οι παρουσιαζόμενες κατά τη διάρκεια της απόβασης απώλειες ήταν λιγιστές.

Ο διάδρομος τροχοδρόμησης του μικρού σε μέγεθος αεροδρομίου ήταν, ωστόσο, προσωρινά αποκλεισμένος για τις εν συνεχεία προσγειώσεις, εξαιτίας ορισμένων ζημιών σε Ju 52. Η αποστολή μιας ειδικής δύναμης του επικεφαλής 11ου Σώματος Αεροπορίας δημιούργησε, ωστόσο, σε σύντομο χρονικό διάστημα καλές συνθήκες και μια υπηρεσία, που με σιδερένια θέληση επιμελήθηκε μιας έκρυθμης λειτουργίας των προσγειώσεων και της άμεσης απομάκρυνσης των έχοντας υποστεί ρήγματα αεροσκαφών.

Συνολικά, κατά τη διάρκεια της ημέρας σημειώθηκε η απόβαση στο Μάλεμε:

2 ταγμάτων Ορεινών Καταδρομέων,

1 Ορεινού Τάγματος Σκαπανέων,

τμημάτων μονάδας Πυροβολικού Αλεξιπτωτιστών,

κινητού νοσοκομείου.

2) Η αναμενόμενη, από νότια κατεύθυνση, επίθεση του εχθρού δεν πραγματοποιήθηκε. Ο εχθρός επιτέθηκε με τεθωρακισμένα οχήματα από την κατεύθυνση του Πύργου. Η επίθεση αποκρούστηκε, ο Πύργος κατελήφθη με αντεπίθεση.

3) Η κατάσταση της Ομάδας Κέντρο και Ανατολή παρέμεινε αμετάβλητη. Οι κερδισμένες θέσεις διατηρήθηκαν, ρίχθηκαν τα αναγκαία όπλα, πυρομαχικά., είδη σίτισης και επίδεσης.

4) Ένα αίτημα του ασκόντας διοικητικά καθήκοντα αντιπτέραρχου του 11ου Σώματος Αεροπορίας, για μετακίνηση του διοικητηρίου του σώματος στο Μάλεμε, δεν έγινε αποδεκτό από τον αρχηγό του 4ου Αεροστόλου και τον διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, επειδή η παρουσία του επιτελείου στην Αττική κρινόταν ακόμα ως αναγκαία για τη διαχείριση της εν συνεχεία ενίσχυσης των δυνάμεων και εφοδιασμού. Ωστόσο, υπήρξε για ακόμα μια φορά η ρητή διαταγή, της άμεσης μετακίνησης του επιτελείου 5ης Ορεινής Μεραρχίας στο Μάλεμε και ανάληψης της ηγεσίας των Ομάδων Δύση και Κέντρο από τον αρχηγό της εν λόγω μεραρχίας. Ως προς την εκτέλεση της διαταγής αυτής, ο υποστράτηγος Ringel – κατατοπισμένος και προετοιμασμένος προσωπικά από τον αρχηγό του 4ου Αεροστόλου στο αεροδρόμιο του Φαλήρου- αποβιβάστηκε το βράδυ της 22.5.1941 στο Μάλεμε και ανέλαβε εκεί τη διοίκηση.

(περίληψη) Περιγράφεται κατόπιν, στο πλαίσιο συνέχισης των επιχειρήσεων στις 23 και 24.5.1941, η εξέλιξη της κατάστασης στην Ομάδα Δύση, όπως:

μεταφορά επιπλέον ενισχύσεων και βαρύ οπλισμού στο αεροδρόμιο του Μάλεμε (καταγραφή αυτών),

αποκατάσταση των ζημιών στο αεροδρόμιο του Μάλεμε,

εκκαθαριστικές επιχειρήσεις στο δυτικό τμήμα της νήσου ως προς την ασφάλιση του αεροδρομίου,

κατάληψη της Παλαιόχωρας κατόπιν σφοδρών μαχών με ομάδες ανταρτών,

δημιουργία της Ομάδας Utz (5η Ορεινή Μεραρχία) και της Ομάδας Ramke (7η Μεραρχία Αλεξιπτωτιστών) ως προς την προστασία του αεροδρομίου από Βορρά και την προέλαση στον Κόλπο της Σούδας.

(μετάφραση) Υπό την πίεση της προέλασης της Ομάδας Utz, ο εχθρός οπισθοχώρησε, στις 23.5.1941, στα υψώματα νοτίως του Πλατανιά, και μέσω γρήγορης προώθησης της ομάδας Ramke εκδιώχθηκε άμεσα από τη θέση αυτή. Ο Πλατανιάς κατελήφθη και στις 23.5.1941 σημειώθηκε πλησίον του Στάλου, εκεί όπου είχε προχωρήσει η βρισκόμενη μεταξύ τεχνητής λίμνης και φυλακής Ομάδα Κέντρο, η σύνδεση με την ομάδα αυτή. Το βράδυ της 24.5.1941 υποχώρησε ο εχθρός σε μια καλά οχυρωμένη θέση στον Γαλατά, και διατήρησε την κατοχή των υψώματα ανατολικά του Αλικιανού.

B) Εξέλιξη της κατάστασης στην Ομάδα Ανατολή.

1) Στις 23.5.1941 εμφανίστηκαν εκ νέου εχθρικά αεροσκάφη πάνω από το νησί. Στο αεροδρόμιο του Μάλεμε πραγματοποιήθηκε, το απόγευμα, επίθεση από 5 αεροσκάφη Bristol-Blenheim, χωρίς να προκαλέσουν ιδιαίτερες ζημιές (2 εκ των αεροσκαφών κατερρίφθησαν). Από το Ηράκλειο έφτασε η αναφορά προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών στο αεροδρόμιο, εκ των οποίων 1 χτυπήθηκε πιάνοντας φωτιά.

Έπρεπε να εμποδιστεί με όλα τα μέσα, μια εκ νέου εισβολή αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων στην Κρήτη, ώστε να διατηρηθεί η αναμφισβήτητη εναέρια κυριαρχία. Εξαιτίας αυτού, από τον αεροστόλο διατάχθηκε, στις 23.5, η ενίσχυση της Ομάδας Ανατολή με τη διάθεση επιπλέον δυνάμεων αλεξιπτωτιστών στο 11ο Σώμα Αεροπορίας και η εκδήλωση επίθεσης στο αεροδρόμιο για την κατάληψη νέων εδαφών και το χτύπημα του διαδρόμου τροχοπέδησης με βαριά όπλα, με στόχο τη ματαίωση μιας εκ νέου προσγείωσης αγγλικών αεροσκαφών.

2) Αναφορικά με την εκτέλεση της εν λόγω διαταγής διατέθηκαν, στις 24.5, στην Ομάδα Ανατολή 4 λόχοι Αλεξιπτωτιστών από τα υπόλοιπα τμήματα της 7ης Μεραρχίας

Αλεξιπτωτιστών. Η ρίψη έλαβε χώρα πλησίον της βρισκόμενης δυτικά του Ηρακλείου Ομάδας Κρούσης, επειδή η κατάσταση ανατολικά του Ηρακλείου εμφανίζονταν ως ασαφής. Η συγκέντρωση και προώθηση αυτών των ριπτόμενων δυνάμεων θα σημειώνονταν τη χρονική περίοδο έως την 27.5.1941, έτσι ώστε να διασφαλιζόνταν η κυριαρχία του αεροδρομίου μόλις κατόπιν του εν λόγω χρονικού σημείου.

Γ) Δραστηριότητα του 8ου Σώματος Αεροπορίας και εξέλιξη της θαλάσσιας κατάστασης:

1) Συνεχής υποστήριξη από το 11ο Σώμα Αεροπορίας με κέντρο βάρους την Ομάδα Ringel. Προς μια στενή συνεργασία μεταξύ Ομάδας Ringel και 8ου Σώματος Αεροπορίας και της ανάγκης κατάρτησης όλων των ενδιάμεσων υπηρεσιών, δημιουργήθηκε από τον 4ο Αεροστόλο μια άμεση ασύρματη επικοινωνία ανάμεσα στην Ομάδα Ringel και στο 8ο Σώμα Αεροπορίας.

Κατά τη διάρκεια των 2 αυτών ημερών χτυπήθηκαν με συνεχείς επιθέσεις δίκτυα αντίστασης, θέσεις πυροβολικού και τεθωρακισμένα οχήματα. Η πόλη των Χανίων δέχτηκε επίθεση από ισχυρές δυνάμεις, το ίδιο και η πόλη του Ηρακλείου, στο πλαίσιο υποστήριξης της ρίψης αλεξιπτωτιστών στην Ομάδα Ανατολή. Η εκ νέου προβαλλόμενη ισχυρή άμυνα πλησίον του Ηρακλείου αντιμετωπίστηκε επιτυχώς από καταδιωκτικά που πραγματοποιούσαν επιθέσεις χαμηλού ύψους.

Παράλληλα, το τρέχων χρονικό σημείο δέχθηκαν επίθεση τα πλοία στον Κόλπο της Σούδας: το καταδρομικό York χτυπήθηκε από κάμποσες βολές,

1 δεξαμενόπλοιο έπιασε φωτιά,

4 εμπορικά ατιμόπλοια βυθίστηκαν και επίσης κάποια άλλα υπέστησαν σοβαρές ζημιές.

Από τα 6 καταπλέοντας στον κόλπο της Σούδας ταχύπλοα βυθίστηκαν 5.

Όλα συνολικά τα νότια παράλια επιτηρούνταν συνεχώς, ώστε να εμποδιστεί κάθε είδους μεταφορά στρατευμάτων ή στρατιωτικού εξοπλισμού.

Για πρώτη φορά, το βράδυ της 23.5, μπόρεσε να λάβει χώρα η, προβλεπόμενη εδώ και καιρό, μετακίνηση καταδιωκτικών στο αεροδρόμιο του Μάλεμε.

2) Η μάχη εναντίον του Αγγλικού Στόλου συνεχίστηκε επίσης στις 23.5. Μέσω αναγνώρισης εντοπίστηκαν, τις πρώτες πρωινές ώρες, αγγλικές ελαφριές ναυτικές δυνάμεις στον θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης. Κατόπιν συνεχών επιθέσεων βυθίστηκαν 3 συνολικά αντιτορπιλικά και 3 επιπλέον υπέστησαν σοβαρές ζημιές.

Από το μεσημέρι ήταν η θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης άνευ παρουσίας εχθρικών δυνάμεων. Η αναγνώριση από φέροντας οπλισμό αεροσκάφη, τις πρώτες πρωινές ώρες της 24.5.1941, στην θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης, δεν εντόπισε πλέον μια ύπαρξη πλοίων. Στον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης υπήρξε ισχυρής έντασης αμμοθύελλα, που παρεμπόδισε μια σαφή και χωρίς κενά αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής και όπως φαίνεται, ανέστειλε τη δραστηριότητα του Αγγλικού Στόλου.

Δεν είναι ακόμα βέβαιο εάν ο Αγγλικός Στόλος εγκατέλειψε τη μάχη εξαιτίας των μεγάλων απωλειών που υπέστη. Θα πρέπει να αναμένεται μια εκ νέου διεϊσδυση των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στη βόρεια θαλάσσια περιοχή.

3) Για την προστασία των δια θαλάσσης μεταφορών εφοδιασμού μέσω του Κεντρικού Αιγαίου δραστηριοποιούνταν, παράλληλα, το 8ο Σώμα Αεροπορίας με συνεχείς πτήσεις. Αξιόμαχες δυνάμεις μαχητικών δεσμεύτηκαν στο σημείο αυτό, παραμερίζοντας επείγουσες αποστολές σε άλλους χώρους.

Η προσπάθεια παραλαβής από τον Ανώτατο Διοικητή 12ης Στρατιάς μιας μοίρας Αναγνωριστικών δεν είχε αίσια έκβαση, επειδή όλες οι υπαγόμενες σ' αυτόν μοίρες

επέστρεφαν ήδη στην επικράτεια του Ράιχ προς νέα επέμβαση για την «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα». Η βρισκόμενη στο Αιγαίο Ομάδα Θαλάσσιας Αναγνώρισης 126 μπόρεσε με τα λίγα και σε πλήρη ετοιμότητα αεροσκάφη να αναλάβει μόνο την ασφάλιση στο Βόρειο Αιγαίο.

(περίληψη) Καταγράφονται κατόπιν οι προετοιμασίες για τον εκ νέου εφοδιασμό μέσω θαλάσσης: μ.α. απόπλους κατά τη διάρκεια της ημέρας, υποστήριξη αυτού από αεροπορικές δυνάμεις, μεταφορά κυρίως βαρύ οπλισμού, τεθωρακισμένων και οχημάτων, μετατροπή της Μήλου και Κυθήρων ως βάση εφοδιασμού, κατασκοπεία του θαλασσίου χώρου βορείως και νοτίως της Κρήτης από το 8ο Σώμα Αεροπορίας, επιτήρηση του θαλασσίου χώρου πλησίον των Κυθήρων και της εναέριας οδού της Κάσο, ετοιμότητα επέμβασης ταχύπλοων (διάλυση της απόστασης Μήλος- Κρήτης εντός μικρού χρονικού διαστήματος).

(μετάφραση) Η συνέχιση των επιχειρήσεων έως την κατάληψη της Κρήτης.

A) Ομάδα του αντιστράτηγου Ringel

1) Η διάθεση επιπλέον ενισχύσεων στην Ομάδα Ringel συνεχίστηκε, βάσει σχεδίου, κατά τη διάρκεια των επομένων ημερών. Ο αριθμός τους εξαρτιόνταν από τα διαθέσιμα μεταγωγικά και τον εφοδιασμό των υπολοίπων στρατευμάτων.

Ξεχωριστά, αποβιβάστηκαν στο Μάλεμε:

Την 25.5 2 τάγματα Ορεινών Καταδρομέων,
1 λόχος δικυκλιστών.

Την 26.5 1 ½ τάγμα Ορεινών Καταδρομέων,
επιτελείο 141ου Συντάγματος Ορεινών Καταδρομέων,
1 πυροβολαρχία 2 cm,
1 ουλαμός Ελαφρών Πυροβόλων Πεζικού
1/3 λόχου Μεταφορών.

Την 27. και 28.5 το υπόλοιπο τμήμα της ενισχυμένης 5ης Ορεινής Μεραρχίας και του τάγματος δικυκλιστών καθώς και 1 επιπλέον τάγμα Ορεινών Καταδρομέων της Ορεινής Μεραρχίας.

2) Οι επιχειρήσεις για τη δημιουργία ρήγματος στην εχθρική αντίσταση κύλησαν σύμφωνα με το σχέδιο. Στις 26.5 επετεύχθη, κατόπιν επίθεσης του κυρίου όγκου του 8ου Σώματος Αεροπορίας στα Χανιά, ρήγμα στις εχθρικές θέσεις δυτικά των Χανίων. Στις 27.5 εξουδετερώθηκε η αντίσταση του εχθρού πλησίον των Χανίων και η ίδια η πόλη κατελήφθη. Στις 28.5 περιήλθε, κατόπιν εκδίωξης του αποδεκατισμένου εχθρού, ο Κόλπος της Σούδας στην κατοχή μας και στις 29.5 απελευθερώθηκε η Ομάδα Ρεθύμνου και δημιούργησε επαφή με την Ομάδα Ανατολή.

Στις 30.5 κατελήφθη η Ιεράπετρα και παραδόθηκε στους αποβιβαζόμενους, την 28.5 στη Σητεία, Ιταλούς και η 1.6 θεωρήθηκε το πέρας των μαχών στην Κρήτη, οι τελευταίοι Άγγλοι αιχμαλωτίστηκαν πλησίον των Σφακίων, κατόπιν επίπονης πορείας μέσω των Λευκών Όρεων.

B) Ομάδα Ανατολή:

1) Η Ομάδα Ανατολή είχε, έως τις 27.5, κατορθώσει με τις προσεδαφισμένες στις 24.5 ενισχύσεις να θέσει στην κατοχή της τα υψώματα νοτίως του Ηρακλείου και κατ' αυτόν τον τρόπο να περικυκλώσει τον εκεί τοποθετούμενο προς υπεράσπιση του αεροδρομίου εχθρό.

2) Καθώς προσεδαφίστηκε, στις 28.5, ως ενίσχυση ένα επιπλέον τάγμα Αλεξιπτωτιστών, προερχόμενο από τα υπόλοιπα τμήματα 7ης Μεραρχίας Αλεξιπτωτιστών, κατόρθωσε, υποστηριζόμενο από συγκεντρωτική επίθεση του 8ου Σώματος Αεροπορίας εναντίων

του Ηρακλείου, να εξουδετερώσει την αντίσταση του εχθρού και να θέσει το αεροδρόμιο υπό την κατοχή μας. Κατά την εν συνεχεία προώθηση προς δυσμάς, στις 29.5, σημειώθηκε η σύνδεση με την Ομάδα Ringel.

Γ) Το Ιταλικό Εκστρατευτικό Σώμα

Το Ιταλικό Εκστρατευτικό Σώμα αποβιβάστηκε, με δύναμη ενός ενισχυμένου Συντάγματος στις 28.5 στη Σητεία και ξεκίνησε την προώθηση του προς Ιεράπετρα χωρίς να συναντήσει ισχυρή εχθρική αντίσταση.

Η απόβαση αυτή ανάγκασε τους Άγγλους να οπισθοχωρήσουν στο μισό του ανατολικού τμήματος του νησιού και να μεταφέρουν από εκεί ισχυρές δυνάμεις.

Δ) Επέμβαση 8ου Σώματος Αεροπορίας

Η επέμβαση του 8ου Σώματος Αεροπορίας πραγματοποιήθηκε έως το πέρας των επιχειρήσεων στην Κρήτη, ως:

1) Συνεχής υποστήριξη της επέμβασης του 11ου Σώματος Αεροπορίας στην Κρήτη. Εδώ, απεδείχθη σημαντικής σημασίας η άμεση σύνδεση μεταξύ Ομάδας Ringel και 8ου Σώματος Αεροπορίας. Οι επιθέσεις συγκεντρωτικών δυνάμεων εναντίων των Χανίων και Ρεθύμνου προκάλεσαν ρήγμα στην αντίσταση του εχθρού, στις εν λόγω θέσεις. Παράλληλα, η ρίψη αλεξιπτωτιστών και η επέμβαση Βομβαρδιστικών Καθέτου Εφόρμησης από αεροδρόμια στην Κρήτη διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην άμεση υποστήριξη δράσης του 11ου Σώματος Αεροπορίας.

2) Επιτήρηση της νότιας ακτογραμμής μέσω φέροντας οπλισμό αναγνωριστικά, με στόχο την αποτροπή απόβασης στρατευμάτων, από τις πρώτες πρωινές ώρες. Δεν εντοπίστηκαν μεγάλου μεγέθους μεταφορές.

Οι απόπειρες των Άγγλων να διαφύγουν με μικρές βενζινάκατους και ιστιοφόρα, εμποδίστηκαν αποτελεσματικά από την εμφάνιση καταδιωκτικών και βομβαρδιστικών, τα οποία επιτηρούσαν συνεχώς τον θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης και καταδίωξαν τα μικρά σκάφη, τα οποία έγιναν μια εύκολη βορά των επιθέσεων.

3) Επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής νοτίως της Κρήτης μέσω φέροντας οπλισμό αναγνωριστικών με βάθος διείσδυσης και εξουδετέρωση των εμφανιζόμενων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων και μεταγωγικών. Σημειώνεται εδώ η συνέχιση της ναρκοθέτησης της Αλεξάνδρειας.

Δεν έγιναν πλέον αντιληπτές, απόπειρες των Άγγλων μιας προσέγγισης με μεγάλου μεγέθους ναυτικές μονάδες την Κρήτη. Ο Αγγλικός Στόλος απέφυγε να εισέλθει στον τομέα της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας.

4) Σε στενό πλαίσιο ασφάλιση των δια θαλάσσης μεταφορών μας στο Αιγαίο από επιθέσεις υποβρυχίων. Στην εν λόγω συνεχή εναέρια προστασία οφείλεται εν πρώτοις, ότι παρά την παρουσία πολλών αγγλικών υποβρυχίων στο Αιγαίο, δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές απώλειες πλοίων.

5) Προετοιμασία μεταφοράς αεροπορικών μονάδων στον χώρο αποκατάστασης ζημιών και ελέγχου τους και πλήρη ετοιμότητα αυτών έως την έναρξη των «Επιχειρήσεων Μπαρμπαρόσα». Η χωρίς εμπόδια πραγματοποίηση της μεταφοράς αυτής και η άμεση επαναφορά ετοιμότητας επέμβασης των δραστηριοποιούμενων εναντίων της Κρήτης αεροπορικών μονάδων, παρουσίασε μια ιδιαίτερος καλή επίδοση όλων των επιφορτιζόμενων με αυτά υπηρεσιών

Ε) Επέμβαση του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Οι θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιήθηκαν κυρίως με την, βάσει σχεδιασμού, εκμετάλλευση της βάσης της Μήλου. Εξαιτίας της κατοχής του Κόλπου της Σούδας σημειώνονταν άμεσα ο τακτικός εφοδιασμός από μεγάλα σε μέγεθος ατμόπλοια.

Δεν προέκυψαν καθόλου δυσκολίες, επειδή ο Αγγλικός Στόλος δεν εισέβαλε εκ νέου στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης.

(περίληψη) Σχετικά με τα αεροσκάφη Έρευνας και Διάσωσης αναφέρονται μ.α. ελλείψεις σε εναέριες δυνάμεις και πρόθεση ενίσχυσης της δύναμης αυτών.

(μετάφραση) Εμπειρίες.

A) Στάση του εχθρού:

Όπως προκύπτει από τα ανακαλυφθέντα εκ των υστέρων, λαφυραγωγημένα έγγραφα, οι Άγγλοι ανέμεναν μια γερμανική επίθεση με ρίψη αλεξιπτωτιστών στην Κρήτη. Οι προετοιμασίες αυτών, η επέμβαση του στόλου και η σκληρή αντίσταση έδειξαν, ότι είχαν τη θέληση να κρατήσουν την Κρήτη πάση θυσία. Το επιβεβαίωσαν επίσης οι τοποθετήσεις του Τσόρτσιλ στο αγγλικό κοινοβούλιο, κατά την έναρξη των μαχών στην Κρήτη.

Μια εκτίμηση δίδει την παρακάτω εικόνα:

1) Οι Άγγλοι ανέμεναν, ήδη κατά τη διάρκεια των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, μια απόβαση αλεξιπτωτιστών, όπως προέκυψε εκ των πολλών ανακαλυφθέντων Φύλλων Σημειώσεων και Οδηγιών Κατασκοπείας, τόσο στην αγγλική όσο και στην ελληνική γλώσσα, αναφορικά με την άμυνα κατόπιν απόβασης αλεξιπτωτιστών.

2) Γνώριζαν επακριβώς την ίδια την ημέρα της επίθεσης στην Κρήτη, εξαιτίας του καλά οργανωμένου συστήματος κατασκοπείας στην Ελλάδα, που δεν μπόρεσε να εξουδετερωθεί στο σύντομο χρονικό διάστημα.

3) Όλα τα στρατηγικής σημασίας σημεία στην Κρήτη είχαν οχυρωθεί για την απόκρουση μιας επίθεσης. Τα Βαρέα Όπλα ήταν τόσο καλά καλυμμένα, ώστε να μπορούν απ' όλες τις πλευρές να βάλουν εναντίον των αεροδρομίων.

4) Το μοναδικό κενό της αγγλικής υπεράσπισης στην Κρήτη ήταν η έλλειψη αεροπορικών δυνάμεων κατά τη διάρκεια των καθοριστικών ημερών. Οι δυσκολίες, που προέκυψαν από το πραγματικό μέγεθος της δύναμης των Άγγλων και των οχυρωματικών προετοιμασιών τους, δεν μπόρεσαν να εκτιμηθούν ούτε από τον αεροστόλο μήδε από το 11ο Σώμα Αεροπορίας.

Οι πολύ διεξοδικές προετοιμασίες άμυνας των Άγγλων για την αντιμετώπιση μιας απόβασης, θα πρέπει να είχαν προβλεφτεί για μελλοντικές ρίψεις αλεξιπτωτιστών. Στο σημείο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι Άγγλοι κατά την αξιοποίηση των πληροφοριών τους στην Κρήτη, θα έπρεπε να είχαν προσαρμόσει αντιστοίχως την τακτική άμυνας τους.

(περίληψη) Κατόπιν γίνεται μνεία αναφορικά με την επιλογή των πρώτων χώρων απόβασης (ρίψη του 1ου κύματος από το 11ο Σώμα Αεροπορίας στα 3 ήδη υφιστάμενα αεροδρόμια, εν μέσω προβολής ισχυρής άμυνας, αποτροπή μιας επανάληψης αυτού του είδους επίθεσης), την τακτική αιφνιδιασμού σε επιχειρησιακό πεδίο, τη δημιουργία ενός κεντρικού σημείου απόβασης και χρήση εφεδρειών, με την εκπαίδευση των Αλεξιπτωτιστών για τις ανάγκες των ιδιαιτεροτήτων σε πεδινό έδαφος, την αξιολόγηση των αερομεταφερόμενων μονάδων που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση (5η Ορεινή Μεραρχία), την επέμβαση μεταγωγικών Ju 52 (ρίψη αλεξιπτωτιστών, αερομεταφορά στρατευμάτων και βελτιώσεις που χρήζουν αυτού του τύπου αεροσκάφη προς αρτιότερη δραστηριοποίηση αυτών), τη χρησιμοποίηση ανεμόπτερων, με τη μεταφορά βαρύ οπλισμού και τεθωρακισμένων, το χρόνο προετοιμασίας μεγαλύτερης κλίμακας απόβασης αλεξιπτωτιστών, την εναέρια υπεροχή των γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων (ως απαραίτητη προϋπόθεση προς μια επιτυχή αεραπόβαση), την υποστήριξη των επιχειρήσεων από το 8ο Σώμα Αεροπορίας (ως καθοριστικός παράγοντας της

επιτυχημένης έκβασης της γερμανικής επίθεσης στην Κρήτη), την «μάχη εναντίων του Αγγλικού Στόλου και την προστασία του γερμανικού δια θαλάσσης εφοδιασμού.

(μετάφραση) Σύνοψη

Με το πέρας της κατάληψης της Κρήτης, στις 1.6.1941, δεν περιήλθε μόνο η συγκεκριμένη αποφασιστικής σημασίας βάση της Ανατολικής Μεσογείου στην κατοχή μας, αλλά περισσότερο ότι οι Άγγλοι κατατροπώθηκαν εκ νέου στη ξηρά, θάλασσα και αέρα.

Ο προβάλλοντας ισχυρή αντίσταση εχθρός στο νησί εξολοθρεύθηκε.

12.245 Βρετανοί και

2.266 Έλληνες αιχμαλωτίστηκαν.

Οι απώλειες του εχθρού σε νεκρούς περιλάμβαναν τουλάχιστον 5.000 άνδρες.

Αποκτήθηκαν ως λεία:

136 πυροβόλα,

30 τεθωρακισμένα και κάμποσες μεγάλο μεγέθους αποθήκες προμηθειών.

Μόνο λιγοστά τμήματα μπόρεσαν να διαφύγουν της αιχμαλωσίας, μέσω της φυγής δια θαλάσσης.

Περίπου 14.000 αιχμάλωτοι πολέμου Ιταλοί μπόρεσαν να απελευθερωθούν.

Ο Αγγλικός Στόλος υπέστη μια βαριά ήττα.

Από την επέμβαση του 8ου Σώματος Αεροπορίας βυθίστηκαν:

8 καταδρομικά,

10 αντιτορπιλικά,

1 υποβρύχιο,

5 ταχύπλοα,

10 μεγάλο μέγεθος εμπορικά πλοία με ολική χωρητικότητα περίπου 15.000 τ. και κάμποσα ακτοπλοϊκά και λέμβοι προφυλακής.

Εκτός αυτού ρίχθηκαν με επιτυχία:

24 βολές εναντίων καταδρομικών,

13 εναντίων αντιτορπιλικών,

1 εναντίων πολεμικού πλοίου

21 εμπορικών πλοίων και υπολογίζονταν ακόμα ένας μεγαλύτερος αριθμός πλοίων που υπεστήκαν πλήγματα

Από την εχθρική πολεμική αεροπορία κατερρίφθησαν, κατά το χρονικό διάστημα 20.5 ως 1.6.1941, μόνο 21 αεροσκάφη και 12 κατεστράφησαν στο έδαφος.

Σχετικά με τις δικές μας απώλειες αναφέρεται με λύπη:

α) Από τα δραστηριοποιούμενα στην Κρήτη στρατεύματα:

Πεσόντες: 1.915 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες,

Αγνοούμενοι: 1.759 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες.

β) Από τις αεροπορικές μονάδες (8ο και 11ο Σώμα Αεροπορίας):

Πεσόντες: 76 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες,

Αγνοούμενοι: 236 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και άνδρες.

Η επίτευξη της μοναδικής αυτής επιτυχίας σημειώθηκε από τον άνευ προηγουμένου ηρωικό αγώνα Αλεξιπτωτιστών και Ορεινών Καταδρομέων στην Κρήτη, κάτω από πολύ δύσκολες κλιματικές και εδαφικές συνθήκες καθώς και μέσω της ακούραστης παραδειγματικής δραστηριοποίησης των μονάδων του 8ου Σώματος Αεροπορίας και των μοιρών μεταγωγικών.

Για πρώτη φορά πραγματοποίησε μια ανώτατη υπηρεσία Πολεμικής Αεροπορίας επιχείρηση, όπου εκεί συμμετείχαν και τα 3 σώματα στρατού.

Η συνεργασία με τις προϊστάμενες υπηρεσίες των άλλων σωμάτων Γερμανικού Στρατού (12ης Στρατιάς και ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης) ήταν από την αρχή έως το τέλος υποδειγματική. Η εξαιρετικά δύσκολη διαδικασία εφοδιασμού, ως προϋπόθεση της επιτυχίας, μπόρεσε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, να πραγματοποιηθεί μόνο υπό την κοινή δράση όλων των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου της πλήρως επιφορτισμένης Αντιπροσωπίας Πολεμικής Αεροπορίας Ρουμανίας, έχοντας αναλάβει επιπροσθέτως τις προετοιμασίες για την «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα», του αρχηγείου του 8ου Σώματος Αεροπορίας και του Ειδικού Επιτελείου Βουλγαρίας.

Προσφέρθηκε αξιόλογη βοήθεια από τις ιταλικές δραστηριοποιούμενες υπηρεσίες, κυρίως από τον Ιταλό Ανώτατο Διοικητή Δωδεκανήσων και τον Ιταλό Ναύαρχο Αιγαίου. Ο πρώην Γερμανός διπλωματικός ακόλουθος στην Αθήνα, συνταγματάρχης Laumann, παρείχε επίσης αξιόλογη βοήθεια.

Οι επιδόσεις του προσωπικού εδάφους για τη διατήρηση ετοιμότητας των αεροπορικών μονάδων στις δύσκολες συνθήκες και με πολύ πρωτόγονα μέσα κέρδισαν τον υψηλότερο έπαινο.

Ως αποτέλεσμα όλης συνολικά της επέμβασης, κατέστη, το βράδυ της 1.6.1941, δυνατό να ανακοινωθεί στον Στρατάρχη Γερμανικού Στρατού:

«Η εντολή εξετελέσθη, η Κρήτη από σήμερα βρίσκεται δίχως εχθρική παρουσία».

(περίληψη) Κατόπιν, ακολουθεί χάρτης της Κρήτης (σ.60) και 19 συνημμένοι χάρτες:
Συνημ 1 με τον τίτλο: σημασία της Κρήτης ως βάση στην Ανατολική Μεσόγειο (σ.61),
Συνημ 2 με τον τίτλο: σχεδιάγραμμα απόστασης της Κρήτης (σ.62),
Συνημ 3 με τον τίτλο: επέμβαση Α/Α Πυροβολικού (σ.63),
Συνημ 4 με τον τίτλο: μεταστάθμευση αεροπορικών δυνάμεων προς την Κρήτη (σ.64),
Συνημ 5 με τον τίτλο: προτιθέμενη επέμβαση 11ου Σώματος Αεροπορίας (σ.65),
Συνημ 6 με τον τίτλο: προτιθέμενη επέμβαση μοιρών ναρκαλιευτικών και Ελαφρών Σκαφών (σ.66),
Συνημ 7 με τον τίτλο: προστασία των δια θαλάσσης μεταφορών (σ.67),
Συνημ 8 με τον τίτλο: προετοιμαζόμενη επίθεση 8ου Σώματος Αεροπορίας (σ.68),
Συνημ 9 με τον τίτλο: προσεδάφιση 1ου κύματος στις 20.5 (σ.69),
Συνημ 10 με τον τίτλο: επιθέσεις του 8ου Σώματος Αεροπορίας μεταξύ 1ου και 2ου κύματος 11ου Σώματος στις 20.5 (σ.70),
Συνημ 11 με τον τίτλο: προσεδάφιση 2ου κύματος στις 20.5 (σ.71),
Συνημ 12 με τον τίτλο: κατάσταση της Ομάδας Δύση, το βράδυ της 21.5 (σ.72),
Συνημ 13 με τον τίτλο: κατάσταση της Ομάδας Κέντρο, το βράδυ της 21.5 (σ.73),
Συνημ 14 με τον τίτλο: κατάσταση της Ομάδας Ρεθύμνου, το βράδυ της 21.5 (σ.74),
Συνημ 15 με τον τίτλο: κατάσταση της Ομάδας Ανατολή, το βράδυ της 21.5 (σ.75),
Συνημ 16 με τον τίτλο: Ομάδα Αντιστράτηγου Ringel, στις 23. και 24.5 (σ.76),
Συνημ 17 με τον τίτλο: Ομάδα Αντιστράτηγου Ringel, το βράδυ της 24.5 (σ.77),
Συνημ 18 με τον τίτλο: κατάσταση της Ομάδας Ανατολή, από 24 έως 28.5 (σ.78),
Συνημ 19 με τον τίτλο: επέμβαση 11ου Σώματος Αεροπορίας από 25.5 έως το πέρας της κατάληψης (σ.79),